

Slovenska zveza na Švedskem

Slovensko

GLASILO

Slovenska BLADET

Jesen/Hösten 2011

ISSN 2000-2173

Št./Nr 36 Letnik/Årgång 10

Slovenska riksförbundet i Sverige

S
l
o
v
e
n
s
k
a

B
L
A
D
E
T

S
l
o
v
e
n
s
k
o

G
L
A
S
I
L
O

Slovensko GLASILO / Slovenska BLADET

Št. / Nr 36 Letnik / Årgång 10

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza na Švedskem / Slovenska riksförbundet i Sverige, PG:72 18 77-9

Finančna podpora: Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu; Članarina SZ

Slovensko GLASILO izhaja 4x letno v 580 izvodih

Naslovne fotografije / Uppslagsfoton: Proslavljanje 20-letnice samostojnosti RS, Olofström; Vadstena 2011; Barnakälla 2011; Fotografije na zadnji strani / Sista sida: Počitnice pri Mali Nedelji; Karlo Pesjak z vnukom; Sommarflickor Felicia Franseus och Yasmine Akel, Malmö; Vadstena 2011. Foto: različni avtorji, izbor/Urval: A. Budja

Za vsebino objavljenih člankov so odgovorni avtorji.

VSEBINA	1	INNEHÅLL
Uredniška beseda	2	Inledningsord
Slovenska zveza	3	Slovenska riksförbundet
Društva	5	Föreningar
<i>Slov. društvo Stockholm</i>	<i>5</i>	
<i>Slovenski DOM, Göteborg</i>	<i>5</i>	
<i>Slovenija, Olofström</i>	<i>7</i>	
<i>Simon Gregorčič, Köping</i>	<i>12</i>	
<i>Planika, Malmö</i>	<i>14</i>	
<i>Orfeum, Landskrona</i>	<i>17</i>	
Kultura	21	Kultur
Pisma/Reportaže	30	Brev/Reportage
Naša Cerkev	44	Vår Kyrka
Aktualno	48	Aktuellt
Slovensk historia	55	Slovenska zgodovina
Naslovi	62	Adresser

Glavni in odgovorni urednik/izdajatelj — Huvudredaktör/ansvarig utgivare:
Avgušтина Budja (Gusti)

Člana redakcije - Redaktionsmedlemmar

Jožef Ficko / Ciril M. Stopar

Tehnični urednik/Teknisk redaktör: Zvonimir Bencek

Naslov uredništva/Redaktionsadressen: Augustina Budja

Hantverkargatan 50

261 52 LANDSKRONA,

Tel. 0418– 269 26

E-post: budja@bredband.net

Svoje prispevke pošljite na zgornji naslov do 15. novembra 2011
Skicka era bidrag till Slovenska BLADET senast den 15 november 2011,
använd adressen ovan

Avgust / September

Poletje je na vrhuncu. Sonce žge kot se za avgust spodobi. Iščemo senco in vklapljamo klimo, da bi premagali vročino. Tako vsaj je v Sloveniji, kjer se nahajam že od sredine julija. S Švedske dobivam poročila, da je padlo ogromno dežja in da se temperature vrtijo okrog 20 stopinj. Smo čudni, kajne? Ko ni sonca, ga vsi hočemo in obratno. Še dobro, da se pri vsaki hiši ne da "šraufati" vremena gor in dol. Potem bi bil šele cirkus.

Bliža se čas trgatve v Sloveniji... tako daleč je v avgustu grozdje zrelo pri Mali Nedelji Foto: Augustina Budja

Kaj pa svetovna kriza? Kriza... hm, kriza je tako vedno. Počasi se bomo kar navadili nanjo. Vedno bodo slabi ljudje na tem svetu. Vedno bodo skrbeli samo za svoje debele riti in kradli, kar je še za ukrasti revnim in vedno bodo delali probleme ter se obnašali izkoriščevalsko. Tako kot na Švedskem je takšnih in podobnih tipov tudi v Sloveniji veliko. V krizi pa postanejo nesposobneži, ki iz kupa zlata ustvarijo kup dreka. Na žalost pa s tem pokopljejo tudi podjetje in delavce. Pa se za vsako rit enkrat najde palica. Zato pa iz tega barabinskega sveta še bolj zasijejo v svet izjeme, ki so na srečo številne in ljudem vračajo upanje v lepši svet.

*Pogrnjena miza za rakov supé - kräftsupé,
kjer bi užival tudi August Strindberg*
Foto: Thomas Karlsson

V uredništvu mesece pred izidom vsake številke revije zbiramo razne dopise, podatke in predvsem smo veseli vaših fotografij, ki pa jih je nato treba izbrati in postaviti v našem tromesečniku na pravo mesto. Na ta način nastane nekakšen kolaž, ki je šele potem zanimiv tudi za naše bralce. Koliko sto fotografij je potrebno pregledati, izbrati, kombinirati, preložiti, veliko lepih slik pa ostaja v mapah, mojih in v mapah rednih dopisnikov ali priložnostnih resenerjev! Tako je pač, nekje se je potrebno opredeliti in izbrati, da bi bil material dovolj pregleden. Gledamo s svojimi očmi - moje oko sicer vidi stvari drugače kot tvoje, vendar uredniki ustvarjamo v upanju, da izberemo tisto tapravo, slike in besedila, ki so nato za bralce SLOVENSKEGA GLASILA primerna in zanimiva.

Spoštovani bralci SLOVENSKEGA GLASILA - srečno na vaših poteh!

AB

Slovenska zveza na Švedskem

slovenska.riksforbundet@telia.com

Predsednik ima besedo...

Vsi si želimo zdravja in lepih sončnih dni, toda to poletje ni bilo tako lepo kot smo si to želeli. Saj so res sončni žarki večkrat pokukali skozi oblake, toda v juliju in avgustu nas je dež kar naprej zalival.

Brata STOPAR: Ciril in Jože

Zato pa je bilo lepo vreme v juniju, ko se nas je precej udeležilo romarskega srečanja v Vadsteni, saj nas je obiskal tudi slovenski nadškof Alojzij Uran. Po sv. maši in procesiji pa je bilo neverjetno lepo v dvorani, kjer smo prisostvovali kulturnemu nastopu otrok iz Berlina. Zares so se potrudili, govorili so v slovenskem jeziku; upam da bo marsikoga to spodbudilo za nekaj podobnega na Švedskem. Ker je prišel iz Slovenije tudi dober trio muzikantov smo imeli priliko tudi plesati. Še enkrat poudarjam, da so vsa srečanja Slovencev na Švedskem pomembna za obstoj slovenstva na Švedskem, pa naj si to bo na društvenem nivoju, pokrajinskem nivoju, romanju v Vadsteno ali na Slovenskem kulturnem srečanju. Samo če bomo skupaj držali in si pomagali, bomo obdržali slovensko jezik in kulturo ter vero vase. Le tako bomo obstali in dokazovali, da živijo Slovenci na severu Evrope, toda le do takrat, dokler se bomo srečevali.

Slovenska zveza je ob 20 obletnici samostojnosti Slovenije poslala čestitko predsedniku RS, predsedniku državnega zbora RS, predsedniku vlade RS in Uradu Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Posebno se nam je za to zahvalil dr. Pavel Gantar, predsednik parlamenta RS.

No pa nismo samo pošiljali čestitke, prav tako smo v slovenskih društvih svečano praznovali ta dogodek, kar se lahko vidi v poročilih iz društev. Kot smo se dogovorili na občnem, zboru bo celo leto 2011 v znamenju praznovanja samostojnosti naše domovine Slovenije.

Konec julija in začetek avgusta pa nas je bilo Slovencev na Švedskem kar za 265 oseb več kot običajno. V Kristianstadu je bilo svetovno srečanje tabornikov, Jamboree 2011, med njimi je bilo tudi nekaj sto Slovencev, mladine in odraslih.

Konec avgusta pa so bili še zadnji pikniki, eden izmed zadnjih je bil v Barnakälla, ta je bil letos res jubilejni, saj se že desetič srečujemo na istem mestu. Čeprav sem bil organizator tega srečanja, pa na žalost nisem mogel biti prisoten zaradi kirurškega posega, ki je bil že tretji to poletje. Bolezen oziroma zdravje nam reže pot usode našega življenja.

V septembru bo v Olofströmu štirinajst dnevna slovenska slikarska in foto razstava. Letos bo 5 umetnikov razstavljalo svoja dela.

V soboto 1. oktobra pa vabimo vsa društva in ostale, da se res udeležijo 22. Slovenskega kulturnega srečanja v Köpingu. Na pot se boste odpravili z avtomobili,

kombiji in avtobusi. Zveza pa bo povrnila del stroškov društvom. Pridite, Lojze in člani društva Simon Gregorčič vas nestrpnost pričakujejo, da vas pogostijo in....

Torej se vidimo v Köpingu! Do takrat pa SREČNO.

Program dela Slovenske zveze

- ✚ 17-25. september, slovenska slikarska in foto razstava v hiši kulture Längan v Olofströmu.
- ✚ 1. oktobra, Slovensko kulturno srečanje v Köpingu. Organizator SKD Simon Gregorčič in Slovenska zveza.
- ✚ Oktober- november, koncerti, vinske trgatve in martinovanja.
- ✚ 19. novembra, sestanek UO Slovenske zveze.
- ✚ December: miklavževanja in praznovanje božiča in silvestrovanja.

<http://www.slovenija-danes.slovenci.si/>

<http://www.uszs.gov.si/>

VABILO

na otvoritev slovenske slikarske in fotografske razstave.

Vernisaža- otvoritev bo v soboto 17. septembra ob 14.30 – 16.00 ure v kulturnem centru

LÄNGAN

Museivägen 3

pri Holje parku, v bližini muzeja in nogometnega stadiona na cesti 121 pri vhodu v Olofström (300 m naprej od Turistbyrå in Stig Ericsson bil).

Razstavljalce bodo naše umetnice iz likovne sekcije:

Dušanka Kelečinji, Silvana Stopar, Nada Žigon,

Zinka Karlsson ter priznani fotograf **Karlo Pesjak**

Razstava bo odprta tudi:

18. septembra od 10-16.00 ure

24. in 25. septembra od 10- 16.00 ure

Vabimo vas, da se v čimvečjem številu udeležite slovenske slikarske razstave

Ob 14.30 uri. Razstavljena dela bodo tudi naprodaj.

Po končani vernisaži vas vabimo v društvene prostore na majhno zakusko- kruh, klobaso, kavo ter slovensko vino.

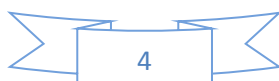
Organizator razstave je KD Slovenija iz Olofströma, sponzorji so:

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

ABF Olofström, Blekinge

ter kulturni odbor občine Olofström

Ciril M. Stopar

Pismo Slovenskega društva v Stockholmu

Solna 11-08-21

Leto je bilo 2007: Recitacija Ane Zupančič. Vir: Domači arhiv

Delo v našem društvu poteka v glavnem po starem tiru. Na občnem zboru v marcu smo izbrali, oziroma potrdili odbor, ki je po sestavi isti kot lansko leto. Za predsednika je bil izvoljen spodaj podpisani, za podpredsednika Martin Gragorc, tajnik in blagajnik je še vedno Tone Kisovec. Druga dva člana odbora sta pa Andrej Šepic in Vika Lindblad.

Aktivnosti, ki smo jih izvedli do sedaj, so bile sodelovanje pri razstavi antičnih predmetov v stokholmskem Armee' museum ter izlet v grad Skokloster. Prvo nedeljo v septembru pa organiziramo obisk in mogoče tudi soudeležbo na letnem letalskem mitingu v Vallentuni.

Pavel Zavrel

SLOVENSKI DOM

Novice iz Göteborga

Foto: Arhiv društva SLOVENSKI DOM, 2006

Prvega pol leta je že mimo, toplota in sonce naredita svoje, da se sprostimo, lenarimo ali se odpravimo na kakšen izlet. Delo v društvu smo zaključili s praznovanjem 20-letnice samostojne Slovenije. Po sv. maši smo se zbrali v Övre salen, kjer smo se s kratkim programom in razstavo spomnili demonstracij v Stockholmu in vsako soboto na Brunnsparken v Göteborgu, da bi Slovenija bila država zase in sama gospodarila z denarjem in svojo politiko. Na razstavi so bili

izrezki s časopisov in slike, ki so pokazale požrtvovalnost Slovencev v podpori za samostojno državo. Sedaj smo država zase že 20 let in rezultati niso ravno takšni, kot smo želeli in pričakovali. Vendar obstaja upanje na boljše.

Karlo Pesjak, znan slovenski fotograf, ki je imel več razstav doma in na Švedskem, je pokazal diapozitive naše druge domovine. Kako lepa je Švedska od severa do juga, lepa narava, prijazni ljudje in lepa jezera za oddih in užitek! Na koncu je Slovenski Dom pogostil vse navzoče z narezkom, pijačo, kavo in pecivom. Klepet, smeh in pogovori so končali naše praznovanje, zaželeli smo si prijeten dopust v Sloveniji ali tukaj in zadovoljni šli domov. Jeseni se bomo udeležili obletnice v Köpingu in Malmö. Dragi člani, če ste zainteresirani za kakšen izlet, javite to Upravnemu odboru in bomo poskusili urediti.

Nekaj slavlencev je med nami:

September	Ivan Horvat 70 let Toni Sajovic 60 let Vinko Tomažič 70 let Mikael Allerdahl 70 let
Oktober	Leopold Leskovar 70 let
November	Marijo Perovič 70 let

Želimo Vam miren sen,
sanje o travnikih,
posutimi s cvetjem,
o mirnih oceanih s srebrnimi odleski,
o otokih, ki jih sami izmišljate,
o lahkotnem pogovoru s prijatelji,
o poteh, ki vodijo k ponovnim srečanjem,
o potolaženi žalosti,
o novem upanju!

Vse najboljše za Vaše rojstne dneve. Naj Vam bo življenje posejano s cvetjem, naj Vas povsod spremljata sreča in zdravje, naj v Vaših srcih bije ljubezen in naj se Vam izpolnijo vse želje.
Čestitke in Nazdravje!

Ne vem, kaj naj dodam še za konec svojega dopisa. Včasih ni tiste prave volje za delo v društvu ali doma, nekako vse črno se kaže, toda so tudi lepi trenutki, preživeti ob dobrih prijateljih in znancih, ki odpihnejo črn oblak in sonce sprt posije in vse je drugače, svetlo, pride nova moč, ki premaga vse. Kako smo lahko srečni, da smo zdravi, da lahko uredimo sebe in morda pomagamo nekemu v stiski. Bodimo hvaležni za tisto malo in ne hrepenimo po tistem velikem. Pa brez zamere in lepo se imejte do prihodnjic.

Za Upravni Odbor Marija Kolar

V SPOMIN!

V sredo, 13. Julija 2011, smo se v kapeli na Fridhem pokopališču poslovili od **Jožeta Švagana**, ki je dopolnil samo 69 let. Jože je kot 18-letni mladenič prišel na Švedsko in se zaposlil kot šofer autobusa in taxija. V Göteborgu na Hisingenu, kjer

je stanoval, je bil aktiven v stanovanjski skupnosti in v slovenskih društvih France Prešeren in Slovenski Dom. Bil je nasmejan človek, pozitiven in vedno pripravljen pomagati, tudi potem, ko je bolezen že zaznamovala njegovo življenje. Socialna skupina ga je obiskovala na domu in tudi takrat je pokazal potrpljenje in upanje, da bo odšel spet v svoj rojstni kraj, Slovensko Bistrico, kjer sta si z ženo Sofio ustvarila lep vikend in v katerem so mnogi prijatelji in znanci bili deležni njune gostoljubnosti. Slovenija mu je veliko pomenila in veliko mesecev vsako leto je preživel v hiški na hribu, od koder je bil lep razgled čez dolino in vinogradi. Toda zahrbna bolezen je vse to skrajšala, žena Sofia, hčerka Anna in vnuka Karl in Franc so bili tisti, ki so mu zadnje mesece še lajšali življenje. Ni želel obiskov doma in v bolnici, samo pogovor po telefonu je bil zanj dovolj, zato nam bo ostal v spominu kot nasmejan in pogumen Jože. Ker je ob njegovi smrti bil že čas dopustov, se nas je kar veliko zbralo ob slovesu, kar je tudi dokaz, da je bil zelo priljubljen. Ženi Sofiji, hčerki Anni in Christianu, ter vnukoma Karlu in Francu naše sožalje. Hvala ti Jože za vse dobro, za tvoje delo in pogum, ostal nam boš v lepem spominu.

Marija Kolar

KULTURNO DRUŠTVO SLOVENIJA

Olofström

SVEČANO PRAZNOVANJE SAMOSTOJNOSTI RS

V soboto 25. junija prvič praznovali 20 obletnico samostojnosti Slovenije. Zakaj prvič? To pa zato, ker smo vsako leto v juniju na dopustu v Sloveniji, letos pa nas je precej ostalo na Švedskem. Nekaterim je dopust

začel šele v drugi polovici julija, ostali pa so ostali doma iz zdravstvenih razlogov. Na praznovanje samostojnosti Slovenije se je prijavila lepa skupina aktivnih članov, zato smo še bolj

svečano praznovali v društvenih prostorih. Za dobro voljo nam je spet igral Viktor Sempri-
možnik, ostali pa so pripravili lep in smešen program, saj smo se smejali, da smo se od sme-
ha kar zvijali.

Upajmo, da nas bo tudi naslednje leto precej ostalo na Švedskem, da se bomo spet veselili
skupaj in praznovali ter se spominjali naše domovine, svobodne in samostojne Slovenije.

IZLET IN ROMANJE V VADSTENO

Potovanje v Vadsteno

Pogovor v dvorani

Najprej jih je bilo
prijavljenih štiri-
najst, nato pa se
številka zmanjšala
na osem članov,
kar je bilo perfek-
tno da smo vzeli v
najem kombi in
nas je naš šofer
Rafael Rampre
varno odpeljal
proti Vadsteni.
Ker so v našem
društvu velike
razdalje naju je

naša hčerka Helena zgodaj zjutraj odpeljala iz Blekinge v Småland, kjer smo počakali na pri-

jatelje in kombi, ki se je tja pripeljal iz Olofströma. Z ženo sva bila vesela, da se spet lahko udeleživa romanja v Vadsteno, kajti skoraj vsako leto mora delati za binško praznike. Prvo pavzo smo imeli zgoraj Jönköpinga, kjer smo se tudi priložnostno slikali, saj ne greš na

božjo pot vsak dan .

Po prihodu v Vadsteno smo srečali veliko znancev in prijateljev s katerimi smo takoj stopili v pogovor. Udeležili smo sv. maše in sv. birme, kjer so se birmali otroci iz Göteborga. Veseli smo bili ker smo srečali tudi slovenskega nadškofa Alojza Urana, ki je bil zmeraj zelo priljubljen v Sloveniji in po svetu. Iz samostanske cerkve, kjer smo se spet sli-

kali, smo v procesiji romali v cerkev sv. Brigite. Še prej pa smo se zbrali okoli slovenske lipe, ki je bila zasajena pred 20 leti.

Trio Govejažupca, v ozadju MarijaKolar

Ciril M. Stopar na samostanskem dvorišču

Nato pa smo se odpeljali v dvorano, kjer smo plačali zelo majhno vstopnino ter si privoščili dobro večerjo.

Najbolj zanimivo je bilo, ko so nastopali otroci iz Berlina z igro o »poti v Vadsteno.« Poslušati otroke govoriti v slovenskem jeziku je največje zadovoljstvo, kar ga lahko doživimo. Po svečanih govorih in zahvalah pa nas je zabaval trio iz Slovenije, ki je imel s seboj tudi zanimiva darila, ki so jih prodajali. Čeprav je bila dvorana nabito polna, pa ni tako lahko prodati tako veliko število loterij, ki so bile na razpolago, pa tudi dobitkov je bilo zelo veliko; Lojze iz Köpinga se je zelo potrudil pri prodaji srečk. Prav tako pa je potrebno pohvaliti vse strežno osebje in zahvala gre vsem, ki so se potrudili, da smo se tako dobro počutili.

Toda ne pozabite, naslednje leto, ko bo 50- obletnica Slov. katoliške misije moramo podvojiti naš obisk v Vadsteni!

SABINA KRANJC- nagrajena oseba leta v Jämshögu

Sabina Kranjc, 35 let društva Slovenija, Olofström

Izven Olofströma malokdo pozna Sabino Kranjc, ki je tajnica olofströmskega društva že skoraj desetletje. Sabina je v tistih zrelih letih, ko je že praznovala 40- obletnico in ima moža Brankota ter sinova Aleksandra, ki se uči vojaškega poklica in 12 –letnega Mikaela. Tega zadnjega se spominjamo iz slovenske šole v Olofstömu. Torej Mike je v tistih letih, ko najbolj potrebuje pomoč svojih staršev.

Sabina dela v zdravstvu, toda minulo leto je Sabina končala tudi šolo za pedagoga v prostem času mladine itd. Zaradi svojega izrednega študija ni imela Sabina časa na pretek, da bi pomagala pri društvenih prireditvah, toda kadar smo je izredno potrebovali je prišla na pomoč. V naselju Jämshög, ki je oddaljen le 5 km od Olofstöma se nima mladina kje srečevati. Zato je prišla na idejo, da bi pripravili prostore za srečevanje mladine, ki še hodi v osnovno šolo. Pri tem ji je skočila na pomoč organizacija IOGT, v katero je vključena njihova mladinska dejavnost JUNIS.

nija se pridružuje čestitkam.

KROŽEK LIKOVNE SEKCIJE

Likovna sekcija je začela s krožkom zelo zgodaj, že 30. julija, saj se pripravljajo na razstavo v septembru.

SLOVO - ŽALOSTNA NOVICA

V 77 letu starosti je 29. julija v Jämshögu pri Olofströmu po dolgi bolezni umrla **MARIJA (Mimica) NOVAK**. Pokojne Mimice se spominjamo, ker je večkrat pomagala slovenskemu društvu pri pripravi hrane, za kar smo ji izredno hvaležni.

Pogreb je bil v cerkvi v Jämshögu 18. avgusta.

Možu Jankotu, hčerki Ester, vnukoma Alexandru in Eriku ter ostalim sorodnikom izrekamo globoko sožalje.

PLAN DRUŠTVENEGA DELA 2011

17.- 25. septembra, Slovenska likovna in foto razstava v Längan, v Olofströmu.

1. oktobra, Slovensko kulturno srečanje v Köpingu.

15. oktober, Koncert MPZ Vesna iz Sv. Križa pri Trstu.

17. decembra, miklavževanje.

30. Oktobra: slov. maša v Olofströmu ob 11.00 uri, v Nybru ob 16.30 uri.

Likovna sekcija:

Od julija – decembra, krožek likovne sekcije 3 nedelje v mesecu. Vabimo zainteresirane.

Od 14–18.30 ure.

Društveni prostori bodo odprti, ko ima likovna sekcija krožek, to je v nedeljah od 15.00 ure naprej, (trikrat mesečno)

Ciril M. Stopar, KD Slovenija, Olofström

VABILO

*Že stari slovenski pregovor govori:
"Bodi vesel tudi ti,
pozabi na delo in skrbi,
ter zapoj in pleši tudi ti!"*

Slovensko društvo Simon Gregorčič v Köpingu je organizator letošnjega slovenskega srečanja vseh društev na Švedskem. Hkrati bomo tudi praznovali 40. obletnico delovanja društva »Simon Gregorčič« Srečanje bo 1. oktobra s pričetkom ob 17. uri v dvorani Volvogården v Köpingu.

Storili bomo vse, kar se da, da bo vsak udeleženec srečanja srečen in vesel, ter zadovoljen domov odšel! Za dobro voljo in veselje bodo poskrbeli ansambel **Glas** in Folklorna skupina »Juri Vodovnik« Skomarje iz Slovenije.

Za hrano in pijačo je poskrbljeno, prav tako prenočitev (vendar po naročilu)
Dobimo se v čim večjem številu!
Dobrodošli! Upravni odbor

Slovenska föreningen i välkomnar alla vänner och bekanta till en slovensk träff, som kommer att äga rum den **1. Oktober 2011 kl. 17.00** i **Volvogården**, Köping. (Glasgatan 17, 731 30 Köping). Mat och dryck är ordnat, även övernattningsmöjligheter (OBS! reservera i god tid)
Ansambel **Glas** (Röst) och folkdansgruppen Jurij Vodovnik Skomarje från Slovenien står för underhållningen.

Za dodatne informacije/för mer information kontakta:

Alojz Macuh, tel: 0221-185 44 / 073 600 30 92
Franjo Breznik, tel: 0221-194 02 / 073-669 33 34
Alojz Meglič, tel: 0221-107 34 / 070-094 50 05

Välkomna! Styrelsen

Dragi člani društva »Simon Gregorčič« v Köpingu,

Vse najboljše vsem, ki ste praznovali svoje rojstne dni, okrogle obletnice v poletnem času!

Naj vam čestitke sežejo globoko v srce, želimo vam predvsem dosti zdravja, veselja ter veliko lepega in miru v življenju.

Je mnogo stvari, ki si jih želiš

in je mnogo stvari, ki si jih zapomniš, so skromne besede, ki pomenijo veliko in so prijateljstva, ki obstajajo.

Samo enkrat v letu praznujemo svoj rojstni dan.

Naj bo vaša pot posuta z rožami sreče in naj bo na vašem licu vedno nasmeh.

Vse najboljše!

Za UO društva, Alojz Macuh

Köping okrog leta 1700

Planika Malmö – august 2011

Pisati o Planiki v mesecu avgustu je dokaj brezupno početje. Društvo je od sredine junija zaprto, člani so na dopustih. Vsi, ki smo ostali tukaj lahko le skozi okno ali izpod strehe opazujemo igro narave in smo v skrbeh za pridelek na naših vrtičkih. Ko posije sonce se odpravimo na plano, vendar le z dežnikom pod pazduho. Nikoli namreč ne vemo kdaj pride naslednji naliv. Istočasno pa vzhodnemu delu države, od mesta Kalmar navzgor, zaradi izjemne suše pretijo požari v naravi. Sicer pa: v petek, 26. avgusta bomo ponovno odprli društvene prostore, pripravili pa smo tudi preliminarni program prireditev do konca leta. Pa poglejmo; prva skupna večerja bo v petek, 30. septembra. V soboto, 01. novembra bo Slovensko srečanje v Köpingu, v soboto 15. oktobra pa Vinska trgatev v Olofströmu, kjer bo nastopil tudi pevski zbor Planika. V petek, 11. oktobra bo v Planiki Martinovanje z večerjo, soboto 10. decembra pa smo namenili našim najmlajšim, ki bodo proslavili Lucijo, kot vsako leto, pa jih bo obiskal tudi Božiček – Dedek Mraz. Leto bomo v Planiki zaokrožili s Silvestrovanjem v soboto, 31. decembra. Vsi člani bodo dobili vabila.

Felicia Franseus, 13 år

blev så här vacker när hon konfirmerades i våras. Hon går fortfarande i skolan och så förblir det i några år till. Det är inte så lätt – det är så mycket annat som lockar. Som sin kusin Yasmine – på bilden nedan – vill hon vara läkare och arbeta i tredje världen. Å andra sidan: är man 13, hinner man ändra sig många gånger.

Yasmine Akel, 19 år

i full mundering med mössa och affisch tog studenten i somras. Nu väntar flera års studier på universitetet i Lund. Biomedicin är krävande ämne men väntas inte bli någon större match. Hon ger sig nämligen inte i första taget...

Ali ste vedeli...

...da poteče v torek, 16. avgusta ob 24.00 prijavni rok za osebe, ki se čutijo sposobne postati razsodniki pri določanju meje med Hrvaško in Slovenijo. Pa nikar ne mislite, da to lahko postane kdorkoli. Navedeni so številni pogoji glede starosti, izobrazbe, delovnega staža, kandidat, neposredno bo izbran samo eden, pa naj bi bil tudi patriot... Arbitražna skupina bo sicer štela pet razsodnikov, za tri - vključno s predsednikom, se morata državi sporazumeti, ali pa jih bosta **skupaj** izbrali s seznama, ki ga bo sestavila Evropska komisija. Ker je glede na izkušnje iz preteklosti, skupni sporazum dokaj neverjeten, bodo na koncu obveljala imena, ki jih bo izbral predsednik Meddržavnega sodišča v Haagu, katero je zadnja instanca pri izbiri. Zdaleč najpomembnejša je za Slovenijo meja v Piranskem zalivu in izhod na odprto morje. Če sporazum med državama ne bo dosežen, bo meja **določena** po mednarodnih pomorskih pravilih. V tem primeru Slovenija ne bo dobila neposrednega izhoda v mednarodne vode. Pogajanja bodo stekla, ko bo Hrvaška postala član EU, kar bo predvidoma 01. januar, 2012. Saj se spominjate, da je bil sporazum za arbitražo med Hrvaško in Slovenijo podpisan 04. novembra 2009 v Stockholmu?

Latinski izraz arbiter pomeni raz-sodnik, torej sodnik, kateri se pri odločanju ne opira na kakšen zakonik, marveč odloča kot sodnik na nogometni tekmi, torej, po zdravi pameti in po načelih pravičnosti. Na ta načela se na bodočih pogajanjih glede meje v Piranskem zalivu, sklicuje Slovenija.

...da je temnopolti zdravnik Peter Bossman (1955) razlog, da so majhni Piran in slovenske lokalne volitve v lanskem letu omenjale prav vse najpomembnejše agencije ter tiskani in zvočni mediji. Bossman je kandidiral in postal prvi nebeli župan Pirana. Peter se je rodil v afriški Ghani, vendar je zadnjih šest razredov osnovne šole dokončal v Angliji. Želel je postati zdravnik, vendar tam ni dobil štipendije, kar pa mu je uspelo v takratni Jugoslaviji. Na Medicinski fakulteti v Ljubljani je opravil sprejemne izpite in se zadnje leto študija poročil s sošolko Karmen Lakovič. Kot zdravnik je dobil prvo zaposlitev v Zdravstvenem domu Vič, kasneje je delal v turistični ambulanti v Luciji. Danes ima zasebno prakso v Kopru z 2600 opredeljenimi pacienti.

...da je tržaški pisatelj Boris Pahor, vsem znan borec za pravice slovenske manjšine v Italiji, po volitvah za Primorske novice podal naslednjo izjavo. Citat: »Slovenci imajo premalo zavesti. To se vidi v Piranu, kjer imajo temnopoltega župana. To za Slovenijo ni dobro.« Nato je 02. 11. dogodek komentiral še v Delu. Citat: »Moj bog, kje je tu narodna zavest? Nič nimam proti temu, da je temnopolt, a če so že izvolili Neslovenca, bi morali kvečjemu izvoliti člana italijanske skupnosti, ki tam živi.« Kljub tem izjavam se Pahor v slovenskih medijih omenja kot kandidat za Nobelovo nagrado. Čakamo, kako se bo na to odzvala Švedska akademija, ki nagrado podeljuje...

...da se je na lanskih lokalnih volitvah za županske stolčke potegovalo skupno 770 kandidatov, od tega cca 11,5 odstotka žensk. Volivci so med 208 župani izbrali le 10 žensk, kar je manj od 5 odstotkov. V Sloveniji predlagajo politične stranke poleg županskih tudi kandidate za občinske svetnike ali svetovalce, ki podajajo županu predloge in pri odločitvah z glasovanjem neposredno sodelujejo. Tudi pri teh je delež žensk izjemno nizek. Pa ne le nizek: 9 od 208 slovenskih občin ne premore niti ene samcate svetnice. Videti je, da še niso slišali za pozitivno diskriminacijo...

... da je 01. 07. 2011 stopila v veljavo nova prometna zakonodaja. Zaradi prostora se bomo omejili le na navedbo denarnih kazni za posamezne prekrške. Tako jih (v evrih) navaja ljubljansko Delo. Onesnaževanje okolja, odmetavanje ogorkov – smeti iz vozila **100**, raba telefona **40** kolesarji **120** vozniki, onemogočanje varnega prečkanja pešcev na označenih prehodih **120** kolesarji **300 in 5** kazenskih točk vozniki, vožnja pri rumeni če bi voznik lahko varno zaustavil vozilo **200**, vožnja skozi rdečo – neprevidno pri rumeni luči **300 + 5** točk, brez luči podnevi **40**, brez luči ponoči ali pri zmanjšani vidljivosti **120**, neuporaba varnostnega pasu **120**, neprava stran vožnje **40** kolesarji – **500 + 5 točk** vozniki. **Naša pripomba:** Delo omenja samo voznike, ne pa voznikov različnih kategorij - torej domnevamo, da vse napisano velja tudi za voznike traktorjev, delovnih strojev in

raznih »mašin« ne le na cestah, marveč tudi na njivah, travnikih in v gozdovih. Tudi **sopotniki** niso posebej omenjeni: oni, sopotniki namreč, bodo veselo kadili in odmetavali svoje (pa tudi voznikove) čike in smeti nekaznovano tudi po 1. juliju 2011...

Vir IT 15. 08. 2011 JoF

13-letna Felicia Franseus, hči Rikarda, pri prejemanju zakramenta Sv.birme, v Kat. cerkvi v mestu Malmö. Botra je Maja Vučko iz Gor.Bistrice, Slovenija

19-åriga Yasmine Akel, Milena Akels dotter, tog studenten i somras

Foto: Ivanka Franseus

Naša ljuba Slovenija, vse najboljše!

Jože Pučnik in Lojze Peterle v času osamosvajanja Slovenije

Foto © Arhiv NS

Jelko Kacin, minister za komuniciranje

Konec osemdesetih in začetek devetdesetih so bila za slovenski narod prelomna leta. Tok zgodovinskih dogodkov bi bil lahko popolnoma drugačen, če bi se stvari odvijale kako drugače. Slovensko vlado so v najbolj usodnih trenutkih vodili politični amaterji, ki pa so iz vsega potegnili najboljše, kar se je takrat dalo potegniti. Dosegli so tisto, o čemer so naši predniki zgolj sanjali – samostojno in neodvisno Slovenijo. Slovenci po svetu smo z osamosvojitvijo naše matične domovine končno zaidobili svojo lastno nacionalno identiteto, ki je bila sicer močno ogrožena s strani SFRJ. Tuje oblasti nam naše slovenske pripadnosti niso priznavale, enostavnejše jim je bilo Slovence tlačiti v isti koš z ostalimi državljani republik v okviru SFRJ. Šele po priznanju leta 1992 so se stvari začele spreminjati na bolje.

Z osamosvojitvijo so bili postavljeni temelji za gospodarski razvoj Slovenije in njeno uveljavitev v mednarodni skupnosti. Postali smo člani Evropske unije, zaenkrat edini med nekdanjimi jugoslovanskimi republikami. To je seveda močno pozitivno vplivalo tudi na slovensko zavest druge in tretje generacije slovenskih izseljencev po svetu. Smo tudi člani NATA, sprejeli smo evro. Kot prva država iz nekdanjega socialističnega bloka smo predsedovali Evropski uniji. Zgodovina kaže, da smo pri velikih projektih vedno uspešni in med prvimi, se pa težko znajdemo pri vsakdanjih vprašanjih, ki zadevajo razvoj države. Trenutna moralna in politična kriza v Sloveniji

je morda enkratna priložnost, da se slovenski duh enotnosti iz časov nastajanja naše države okrepi.

Slovensko-švedska stojnica v Ljubljani

Slovenci na Švedskem smo v okviru društev

ali kako drugače proslavili 20 let samostojnosti Slovenije. Naše društvo v Landskroni se je z nastopom sester Budja udeležilo proslave v društvu Planika v mestu Malmö. O tem smo poročali že v prejšnji številki SG. Z razstavljenimi knjigami in CD:ji smo sodelovali tudi na Vseslovenskem

srečanju v Ljubljani, kjer sta nas zastopala g. Zvone Podvinski in Danni Stražar. Stražarjeva je predstavila tudi lastne prevode knjig v slovenski jezik raznih švedskih pisateljev. Večina aktivnih članov društva je letos v počitnicah tudi obiskalo Slovenijo, nekateri pa bodo to storili jeseni. Na naslednjih straneh objavljamo nekaj skupinskih posnetkov s počitnic. Naši ljubljeni Sloveniji pa ob 20-letnici samostojnosti voščimo – vse najboljše!

Počitnice v Sloveniji/Sommarlov 2011

2011

S knjigo nazaj na sever Evrope

Ko sem se letos sredi junija odpravljaj na pot proti Švedski, sem imel podobne občutke, kot jih je moral svoj čas imeti Primož Trubar. Seveda je primerjava močno pretirana, saj je bilo dejanje očeta slovenske knjižne besede pred slabimi petsto leti za Slovence neizmero bolj pomembno. A nekaj sva le imela skupnega: tudi moje vozilo je bilo polno knjig in namenjene so bile na drugi konec Evrope.

Društvo švedsko-slovenskega prijateljstva (s kratico SSVF), ki ima sedež v Stocholmu, je namreč založilo prevod moje knjige, ki nosi v slovenščini naslov *Poti iz sanj*, v švedskem prevodu pa sem jo poimenoval *En sloven i Sverige*. Knjiga je bila natisnjena v Sloveniji, torej je bilo treba celotno naklado spraviti do naročnika. A ker sta mi pomagali žena Mirjam in hčerka Tina, pot ni bila prenaporna in imel sem dovolj priložnosti, da sem, tokrat kot sopotnik, opazoval kraje, mimo katerih sem tolikokrat, kot večina drugih Slovencev s Švedske, drvel z eno samo željo: čimprej ugledati domače kraje.

Tik pred zdajci: Alja Öfors, Lojze Hribar in njegova hčerka Marina se še posvetujejo, kako novo knjigo predstaviti.

Ko sem se tokrat vračal na Švedsko, nekdanjo drugo domovino, sem imel podoben občutek. Seveda se je marsikaj spremenilo. Široka avtocesta nas je varno pripeljala od južne obale do prestolnice. A kje so tisti skrivnostni gozdiči, jezerca, kanali, tiste sanjske meglice, s katerimi si svoj čas prišel v stik na tej poti? Tak je tudi pričetek moje knjige, ki, tako vidim zdaj, že pripada svetu, ki izginja, ki ga mladi ne poznajo več. In zato je toliko bolj pomembno, da o njem obstajajo pisana pričevanja!

O tem je tekla beseda tudi na predstavitvi knjige v Stockholmski mestni knjižnici. Uvodno besedo ji je namenila predsednica društva Stanislava Gyllgren. Z mano kot avtorjem knjige pa se je pogovarjala rojakinja Alja Öfors, ki je k sodelovanju pritegnila tudi znanega stockholmskega Slovenca Lojzeta Hribarja, živo pričo težkih časov, ki so usodno in za tako dolgo razdvojili slovenski narod (tudi o tem teče beseda v moji knjigi iz katere je nekaj odlomkov ta večer prebrala Lojzetova hčerka Marina). Prof. Ilija Sijarić je zbranim predstavil Alfreda Jensena, švedskega slavista in Lojzetovega pratasta, ki je prvi prevedel nekaj slovenskega leposlovja v švedščino.

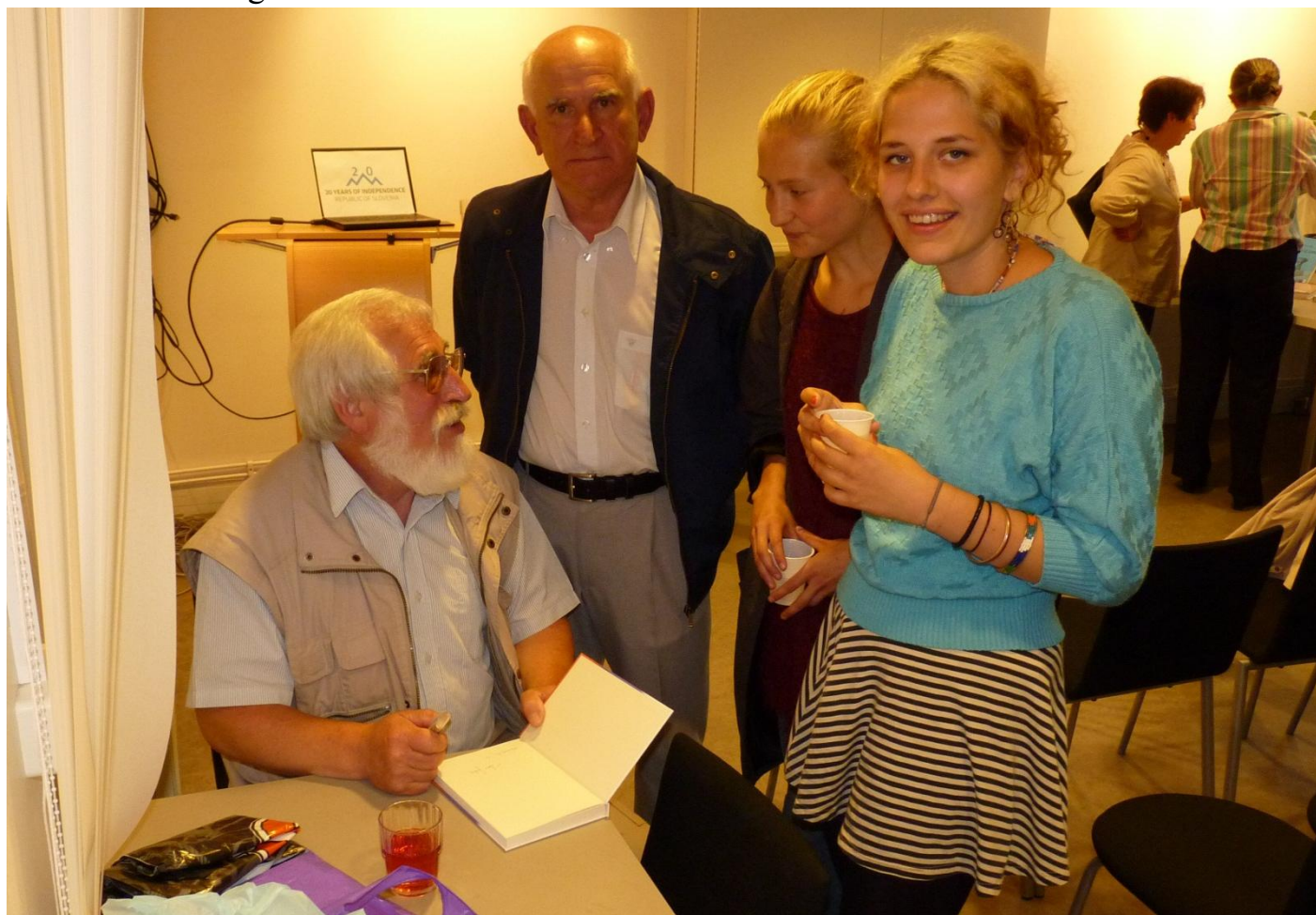

Presenetljivo veliko ljudi se je zbralo na predstavitvi. V ospredju predsednica SSVF Stanislava Gyllgren.

Tudi mlade Švede zanima slovenska preteklost

Med gosti prireditve, ki je bila v švedskem jeziku, sem opazil več znanih slovenskih in švedskih obrazov iz časov, ko sem še živel na Švedskem. Prišlo je tudi nekaj mojih bivših sodelavk iz knjižnice. Tudi Inga, čila devetdesetletnica iz tiste letne hišice, kjer naj bi potekalo glavno dogajanje v knjigi. Bilo pa je tudi več neznanih švedskih obrazov, med njimi tudi mladih, kar je posebej zanimivo. V knjigi nastopa Švedska in njeno glavno mesto, kakršna sta bila v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja, to pa je za njih že zgodovina, ki jo lahko srečajo le v takih in podobnih zapisih. Človeka veseli, da se mladi zanimajo tudi za to, kaj se je včasih dogajalo v njihovem okolju, kakšni so bili odnosi med domačim prebivalstvom in prišleki nekoč, in da tudi tako spoznavajo preteklost drugih okolij. Za ilustracijo, kako hitro se stvari spreminjajo, naj povem, da smo stanovali v Kisti, v severnem predmestju Stockholma. To je bilo zgrajeno v drugi polovici sedemdesetih let prejšnjega stoletja in je takrat še veljalo za elitno stockholmsko predmestje. Ker sem delal v tamkajšnji knjižnici, sem ga dobro poznal. Danes je Kista geto, ki se v ničemer ne razlikuje od

severnoafriških predmestij. Ko sem sedel v podzemni železnici in začuden opazoval to spremembo, sem se zavedel, da tem ljudem nekaj manjka. Da manjka iskrica v očeh! Da je tam le skrb in žalost! Morda domotožje? Morda otroci sonca ne sodijo na sever? Se strah in negotovost iz oči staršev seli v oči otrok? Morda bi morale razvite države pomoč nerazvitim izkazati kako drugače?

Tudi švedska mladina je pokazala zanimanje za bližnjo preteklost o kateri govori knjiga.

Predstavitve knjige, ki je bila 17. junija, in je bila ena od pomembnejših dogodkov v okviru proslavljanja dvajsetletnice obstoja SSVF, je torej dobro uspela. Naj omenim, da so k uspešnosti pripomogli tudi knjižničarji z mednarodnega oddelka Stockholmske mestne knjižnice, ki so pripravili tudi razstavo mojih knjig, ki jih imajo na svojih policah. Niso pa s posebnim napisom pozabili opozoriti, da je predstavitev namenjena tudi obeležitvi dvajsetletnice samostojne Slovenije. In res smo bili ob tej priložnosti povabljeni na sprejem na Slovensko veleposlaništvo na Švedskem, kjer nam je posebno pozornost izkazala odpravnica poslov gospa Metoda Mikuž. Udeležili so se ga predvsem Slovenci iz Stockholma in okolice, med katerimi je bilo veliko mojih starih znancev in prijateljev. Zares jih je bilo po dolgih letih spet lepo videti. Na veleposlaništvu sta bila naprodaj tudi moj roman *Poti iz sanj* v originalu in v švedskem prevodu. Platnice originala so v modri barvi, s simbolno podobo staronordijskega boga Thora. Švedski prevod se loči po tem, da so platnice v rahlem odtenku barv slovenske zastave, preko katerih je natisnjena fotografija Prešernovih verzov iz Zdravlice, zapisanih na steni postaje podzemne železnice v Tensti, severnem predmestju Stockholma. Knjig ima SSVF še nekaj na zalogi, en izvod pa stane 150 kron.

Ob povratku pa še izmenjava knjig

Ko se je predpraznični kresni promet nekoliko umiril in so se prebivalci Švedske že veselili na svojih prazničnih destinacijah (o takem praznovanju v bližini Baltika pišem tudi v svoji knjigi), smo usmerili zdaj že precej lažje vozilo spet proti jugu. Samo še nekaj paketov knjig naj bi pustili za predplačnike pri Avguštini Budja v Lanskröni. A sem bil že prej opozorjen, da bo pri Avguštini slavje, kajti njen sin Matej je praznoval trideseti rojstni dan. Zato sem za to priložnost prihranil steklenico odličnega belokranjskega penečega roseja, s katerim naj bi nazdravila zbrana družba.

Ob dvajsetletnici slovenske samostojnost nas je na slovenskem veleposlaništvu slovesno sprejela odpravnica poslov gospa Metoda Mikuž. Stoji desno, poleg Lojzeta Hribarja. Na fotografiji je še moja žena Mirjam in hčerka Tina, med njima sem pa jaz.

Že kmalu po prihodu pa sem zaznal, da se veter spet obrača v književno smer. Avguština, velika borka za ohranitev slovenske besede na severu Evrope, je ravno izdala bogato avtobiografijo z naslovom *Družinske podobe*. Kako ji to ob zahtevnem uredniškem delu Slovenskega glasila uspeva, je težko razumljivo, a ko sedaj doma spokojno brskam po njenem pestrem, deloma celo žgečkljivem življenju, je razlaga bliže: po vsakem udarcu usode se mora človek hitro pobrati, poraza ne sme priznati in vseskozi mora ostati ponosen. Predvsem na svoje korenine.

Kako to vem? Saj sva vendar pred odhodom izmenjala svoji knjigi! In upam le, da je tudi ona iz moje razbrala kakšen nauk.

Z Avguštino Budja sva takole izmenjala svoji knjigi. Pa še nekaj imava skupnega: urejanje glasil za Slovence na Švedskem. V sedemdesetih letih sem jaz urejal Naš glas, zdaj pa ona Slovensko glasilo.

Tone Jakše

Pa še nekaj misli:

Pozdravljena, Gusti! Hvala za prijazen sprejem, ki bo ostal mojim in meni še dolgo v spominu. Tukaj ti pošiljam prispevek za Glasilo, eno krajšo reportažo z mojega letošnjega obiska na Švedskem, in upam, da boš zanjo našla primerno mesto. Tudi fotografije k tej reportažici s kratkimi podpisi, kdo je na njih, ti bom poslal, in sicer drugo za drugo, kakor bi želel tudi, da so v časopisu objavljene. Oprosti mi, a drugače ne gre - z računalnikom si postajava čedalje bolj tuja, namesto da bi bilo obratno. Pa lep pozdrav vsej prijetni družbi, ki smo jo imeli ob kresu priložnost srečati pri tebi!

Lp Tone

Dragi Tone! Vašega obiska sva bila z Zvonkotom zelo vesela, saj je preteklo veliko voda, od kar se nismo srečali. Ko si se pred mnogimi leti vračal v Slovenijo, si za seboj pustil praznino, zelo smo te pogrešali, predvsem tvojo zagnanost za slovensko stvar! Bil si in si še vedno toplo zapisan v spominih na naše slovenske začetke na Švedskem. Dovolj tudi, da pokomentiram tvojo knjigo En sloven i Sverige; vsebina le-te se me je močno dotaknila, saj opisuješ usodo nekega rojaka, ki ti jo je položil naravnost v roke, da jo objaviš. Krasno delo! Hvala. AB

Po branju knjige Družinske podobe avtorice A. Budja se oglašja Vesna Jakše:

Prav uživam ob branju tvoje knjige. Opis tvojega otroštva in življenja na vasi, ki je toliko drugačno od današnjega življenja, je prava zakladnica. Ob prebiranju čutim nostalgijo po babičini kmetiji, kjer sem sodelovala pri različnih opravilih (košnji, trganju in ličkanju koruze, pobiranju krompirja itd.) - škoda da otroci tega danes ne doživljajo. Čeprav težje in bolj delovno obstaja vtis, da je bilo življenje bolj "polno". Zanimivo je tudi brati, kako je potekalo zasledovanje ljudi, ko se je vzpostavil komunistični režim, ter o tvojem prihodu na Švedsko.

V marsičem se prepoznam, v pustolovski vožnji v Slovenijo sama z otroki, v problemu z relacijami (tudi z zamenjavo ključavnic)... občudujem pa vašo družinsko navezanost, da si pomagata v vsakdanjih in življenjskih rečeh in da vas veže tudi ustvarjalnost in kulturni duh in se tudi v tem podpirate. Navdušujejo me tvoja doživetja ob samostojnosti Slovenije. Tudi jaz sem bila dva tedna v Sloveniji in odpotovala domov

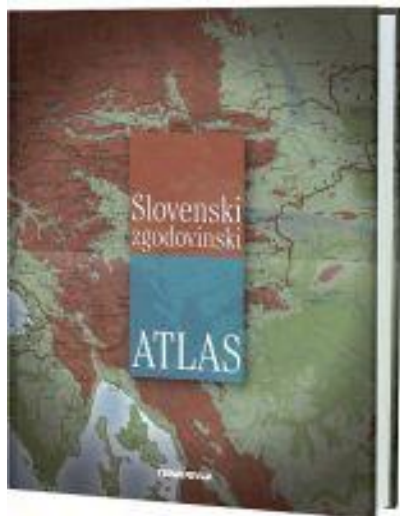
z avtobusom ravno na dan razglašanja samostojnosti. Bili smo v Nemčiji, ko sem po radiu v nemščini razločila, da je v Sloveniji nemirno. V avtobusu je bilo polno ljudi iz drugih republik in nihče ni črnil besedice o dogajanju - kot da nič ni bilo... tako da se nisem imela takrat s kom o tem pogovarjati. Doma, takrat sama v stanovanju v Eskilstuni, sem sledila dogajanju na televiziji in v svoji nemoči naivno pisala pisma najpomembnejšim predsednikom sveta ;-).

Bila si tudi sredi dogajanja na Švedskem okrog slovenskih reči, tako iz izobraževalnega, priseljenskega kot državniškega vidika in srečala veliko ljudi med njimi tudi znanih oseb. Res popolno življenje z vsem bliščem in tegobami vred. Saj je del vsega tudi težava z zdravjem in pa tudi razna spletkarjenja, ki si jih doživela. Izredno zanimivo, res.

Vesna

Slovenski zgodovinski atlas: eden naših največjih založniških in znanstvenih projektov vseh časov

23. avgust 2011 Ljubljana - MMC RTV SLO

243 zemljevidov, 49 skic in tlorisov ter še nekaj razpredelnic in grafičnih prikazov je bilo potrebnih za slikovno ponazoritev slovenske zgodovine. To prinaša prvi slovenski zgodovinski atlas.

Slovenski zgodovinski atlas je kot pionirsko delo slovenskega zgodovinopisja in historične kartografije, ki na svojevrsten način dopolnjuje in nadgrajuje zbirko Slovenska kronika, naša ključna nacionalna izdaja in eden izmed slovenskih državotvornih temeljev, ki nas zgodovinsko, kulturno in identitetno potrjuje v

samozavesti.

Foto: Založba Nova revija

Projekt izdaje zgodovinskega atlasa, ki zajame zgodovino slovenskega ozemlja od prazgodovine pa do 21. stoletja, je po pomenu mogoče primerjati s projektom izdaje Slovarja slovenskega knjižnega jezika.

Od antike pa do danes Atlas je razdeljen v štiri kronološke razdelke - antiko, srednji vek, novi vek ter 19. in 20. stoletje -, v njem pa je zajeta vsa zgodovina od prazgodovinskih kultur, o katerih pričajo številna in pogosto premalo znana arheološka nahajališča, do osamosvojitve in neodvisne države.

Avtorji **Boris Golec, France M. Dolinar, Miha Kosi, Aleš Gabrič** in **Tomaž Nabergoj** so atlas kronološko razdelili v osem poglavij, ki predstavljajo temeljno delitev slovenskega naroda na slovenskem etničnem ozemlju: prazgodovina, rimska doba, zgodnji srednji vek, visoki in pozni srednji vek, od začetka novega veka do pomladi narodov 1848, od Zedinjene Slovenije do razpada Avstro-Ogrske, obdobje Jugoslavije in obdobje Republike Slovenije. Poglavja uvajajo krajša pregledna besedila, besedila pa pojasnjujejo tudi posamične zemljevide. Za izdelavo le-teh je poskrbela **Mateja Rihtaršič**.

Redna cena za naročilo **Slovenski zgodovinski atlas** je 109,00 EUR, Založba Nova Revija, tel: 01 24 44 560, fax: 01 24 44 586, e-pošta: prodaja@nova-revija.si
Za naročnike tednika DRUŽINA je cena 98,10 EUR, e-naslov narocila@druzina.si

SILVANA STOPAR: Utställning för ABF:s målarelever

- Torsdag, 7 april 2011

ABF:s "målarelever" i Ronneby börjar bli vana utställare. Nyligen hade man visning på Rådhuset, den 7:e maj väntar vernissage på Mor Oliviagården.

- Fantastiskt roligt att få vara med, säger en av deltagarna, Silvana Stopar, som gärna målar djur och naturmotiv.

- Jag har målat sedan år 2000. Gått ett 10-tal cirklar, både på eftermiddagen och på

kvällscirkeln. Jag har till och med gått en kurs i mitt hemland Slovenien, berättar hon.

Det är främst målningar och akryl som Silvana ställer ut. Hon är en av ett 10-tal "elever" inom ABF som medverkar på utställningarna. Ledaren Bob Matson har varit cirkelledare inom ABF i bild i 20-talet år, just nu har han tre cirklar igång i länet. För Bob är träffarna viktiga, både socialt och konstnärligt.

- Jag har ett ensamt arbete, så för egen del är det trevligt att träffa folk. Folkbildning ligger mig varmt om hjärtat och tycker en konstnär så långt det är möjligt borde delge andra i samhället sina kunskaper, säger Bob Matson. Amatörer och yrkesverksamma är två grenar på samma träd, menar Bob, som för övrigt också är ordförande i Karlshamns Konstförening.

Text och foto: Bosse Johansson

Minister RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, akademika dr. Boštjana Žekša pri slovenski skupnosti na Švedskem in Danskem.

Minister RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, akademik **dr. Boštjan Žekš**, se je v soboto, 9. aprila 2011, udeležil občnega zbora **Slovenske zveze na Švedskem** v Malmöju. Slovenska zveza, ki ji že dolga leta predseduje gospod Čiril Stopar, združuje enajst slovenskih društev na Švedskem in ima skupaj več kot 1100 članov. Člani upravnega odbora Slovenske zveze se srečajo dvakrat na leto – v marcu oz. aprilu na občnem zboru in v novembru na jesenski konferenci. Vsako leto g. Stopar pripravi **Zbornik Zveze** v 40-ih izvodih, kjer je opisano delo Zveze v preteklem letu s fotografijami, ekonomskim poročilom in planom dela za naslednje leto ter smernice Zveze za naslednja tri leta. Vsako drugo leto eno izmed društev skupno s Slovensko zvezo organizira Slovensko kulturno srečanje za vsa društva na Švedskem.

Zveza izdaja **Informativno glasilo Slovenske zveze na Švedskem** (550 izvodov). Glavna in odgovorna urednica je ga. Avgušтина Budja. Občni zbor je potekal v prostorih Slovenskega kulturnega društva Planika v kraju Malmö.

Minister dr. Žekš se je udeležencem zahvalil za njihovo prizadevanje k ohranitvi slovenstva na Švedskem in poudaril pomen slovenskih društev za ohranjanje slovenske identitete na tujem. Občnega zbora se je udeležila tudi mag. Metoda Mikuž, začasna odpravnica poslov na Veleposlaništvu RS na Švedskem.

Naslednji dan, se je minister Žekš v **Kopenhagnu srečal z znanstveniki slovenskega rodu, ki živijo na Danskem**. V pogovorih so se vsi strinjali, da je pomembno sodelovanje in ohranjanje stikov med Slovenci na tujem in doma. Srečanje je potekalo v organizaciji veleposlanika RS na Danskem, gospoda Bogdana Benka.

ÖSTERLEN

FÖRELÄSNING AV KARLO PESJAK

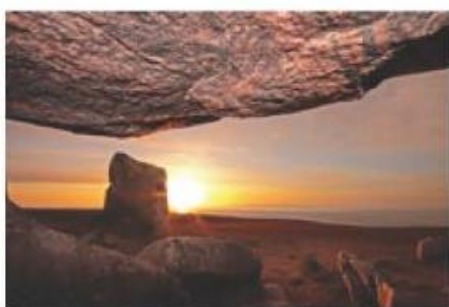

Österlen – en underbar plats på jorden – här möter Havängsdösen, Ales stenar, Prästens badkar och Stenshuvud Östersjöhavet!

Här finns 42 kyrkor, de flesta härstammar från 1100-talet. Jag tittar på flera kyrkor bl.a. Ravlunda, Vitaby, S. Melby, St. Olof, Rörum, Onslunda, Ö. Vemmerlov, Stiby, Valleberga och många fler! Glimmingehus, Bollerups borg, Övraby kvarn och dansande gudinna i Järrestad, är några platser jag besöker.

Förutom Simrishamn finns sju fiskelägen: Vitemölla, Kivik, Vik, Baskemölla, Brantevik, Skillinge och Kåseberga. Kungagraven i Kivik, Sandhammaren, Brösarpsbackar och Hallamölla är några platser man måste se. Alla de böljande fälten med raps, havre och vete, kossorna och hästarna som går på bete. Blommande ängar och äppelodlingar, strandpaddor och vattensalamandrar är andra intressanta ting här på Österlen!

Första gången Österlen / Österleden nämns i skrift är 1847 i boken "Folklivet i Skytts härad"! Men ordet "Österlen" har använts sedan "urminnes tider", bland de enkla befolkningen av bönder och fiskare! Österlen är landet öster om den väg, som närmar sig havet i skogarna norr om Brösarp – riksväg 19 som går till Ystad.

Följ med på en resa kors och tvärs på Österlen, vandra längs stränderna, köp stekt sill och potatismos i Kåseberga och vandra upp till Ales stenar, begrunda utsikten över havet och skeppet, det är livet!

"Havängsdösens konung"

Från min steniga grav,
tittar jag ut över Östersjön.
Böljande vågor slår emot sandstranden.
Det är här jag upplever soluppgång varje dag.
Här är min plats och här kan jag vila lugnt!

FOTO: KARLO PESJAK -PHOTONATURA, NATURFOTOGRAFERNAN

Karlo Pesjak, Åbroddsgränden 29, 281 33 Hässlholm. Tel. 0451-104 42, mobil 070-579 18 39.

megle nad mesti, nobene neznosne vročine, nobene nevzdržne umazanije in tudi ne revščine pri ljudeh, tako kot je to na kitajskem in delno tudi v Ameriki. Človek se zaveda vseh teh lepot, naravnih in dela človeških rok, šele ko se vrne s tujine. Pred pekočim soncem lahko poiščemo zavetje, pred zimo se lahko zavarujemo s kurjavo. Slovenija prednjači v lepoti narave celo pred

Potovanje na Kitajsko

Resa till bla Shanghai, Beijing (Peking) och Chengdu, tillsammans med vänner

11-08-01—11-08-16

Shanghai; Jin Mao tornet med sina 421m; TV-torn med 468m;

Hela gänget på utsiktstornet i Shanghai; Peking (Beijing);

Prvega avgusta 2011 smo se Sun, Geir, Ronny, Rosita, Ilko in jaz po večmesečnih pripravah (urejanje vizuma ipd) odpravili z avijonom na Kitajsko. Najprej smo pristali v Moskvi, od koder smo potem poleteli proti Shanghaiu. Zdaj, po vrnitvi z dvotedenskega potovanja po Kitajski lahko znova samo ugotavljam, da ni lepšega kraja na svetu, kot ga imamo mi na severo-vzhodu Slovenije pri Mali Nedelji ter na jugo-zahodu Švedske v Helsingborgu in Landskroni! Pred leti sem bila tudi v ZDA; vendar ugotavljam, da cel svet ne premore takšne nature in miline, ki jih zrcalijo naša polja, drevoredi, sadovnjaki, gorice s trto, gore in hribovje, zrak in sonce. Lahko samo uživamo v lepotah naših krajev v Evropi. Nobene večne

Švedsko, bi rekla. Le opaziti je potrebno. Zvezde in obok neba, razgledi s hribovitih predelov naše Slovenije, vse to pogrešam celo na Švedskem!

V
tem

pogledu pa je na Kitajskem neprimerljivo slabše! Ubogi narod, ki pa se sami sploh tega ne zavedajo, ne vedo, kako živimo mi na zahodu. Kitajci so neverjetno izoliran in obenem zatiran narod, zatirana pa je tudi njihova narava! Neznosna vročina, okrog 40 stopinj, sonca nikoli ne vidiš skozi tisto meglo, ki visi nad mesti, da o vlažnosti v tej vročini ne govorim. Znoj

se zliva s človeka iz dneva v dan, iz noči v noč. Po zimi kurjave nimajo, tako se oblačijo v obleke - ena povrhu druge. Čudim se, kako so preživeli v časih, ko ni bilo hladilnih naprav. Zdaj, ko sem dobila nekakšno odstojanje s potovanja po Kitajski, vse bolj ko čas teče od vrnitve, se mi zdijo Kitajci pravi reveži, tudi zato, ker so zatirani, nesvobodni, da se Bogu usmili! Tudi, če se tega ne zavedajo, je življenje tam utesnjeno, družba nedemokratična. Tudi internet ni povsem prost, tako ne vedo kako in kaj. Recimo Facebook sploh ne obstaja na njihovih računalnikih. Samo kakšno tehniko za gradnjo visokih hiš imajo, to je pa skoraj neverjetno fantastično.

5 aug 2011 Hangzhou, Kina: Olga, Mattias och Ronny; Gänget vid västra sjön; Guiden på båten vi åkte en runda med på sjön; Olga och Sun på båten; Ilko och Sun plockar teblad; En ny köpinggata i Peking; Silkeskukonger; Silkesmaskar; Chongqing, Kina: Efter köprunda åkte vi till hotellet sådär; Tebuskar; ...; Den kinesiska muren vid Bialdaling; Ilko och Olga går uppåt med raska steg...;

Pa kitajska večmilijonska mesta, nebotičniki z več deset nadstropji, ki kot kakšna ogromna strašila molijo v zrak in se njih silhete

nazirajo v večni megli! Nikoli za Evropejca ni zaznati prijetnega vonja

vrst. Pa da o

tujce ne govorim. Moraš biti res zaljubljen in nekakšen vagabond, da bi se odločil živeti tam. Težko bi se bilo navaditi na vse, kar je drugačno, med drugim hrana, slabe sanitarne razmere, pomanjkanje čista za čistočo, itd. Krompirja najbrž sploh ne poznajo v takšnem smislu, kot smo ga navajeni mi. Moram reči, da je bil ta obisk prepoln neverjetnih doživetij. Težko bi si človek zamislil, da obstaja tudi takšna dežela in takšni ljudje na tej zemeljski obli. Tudi zgodovina Kitajcev je, milo rečeno, zelo specifična in dramatična, Kitajci jo dokaj dobro poznajo in sega nazaj več kot 5 000 let pred našim štetjem.

Gänget framför en större lamopa; Framför Temple of Heaven; Olga, Ilko och Ronny trotsar förbudet och promenerar på kejsarens stig...; Den kinesiska muren vid Bialdaling; Ilko och Olga går uppåt med raska steg...; Ilko och Olga vid tebordet i Peking; Gänget framför FÄGELBOET; Gänget framför fågelägget, operahuset i Peking; Inköp av solfjädrar, Chengdu; På väg till Den förbjudna staden; Gänget njuter av den utsökta pekinganka; Ett BUDDHA-staty i rent guld;

Nisem še uspela

svojih posnetkov, zato objavljam nekaj fotografij najinega novega prijatelja Geira, ki naju je z Ilkotom spremljal na potovanju po Kitajski. Z Ilkotom se še vedno kurirava po povratku na Švedsko. Jaz sem močno prehlajena, Ilko ima želodčne težave, sprememba v prehrani in v klimi je bila za naju prehuda!. Preveč je pihalo v avtomobilih in vsepvsod v notranjosti prostorov, ko pa prideš ven na prosto, je vroče kot v peči. Takoj postaneš od znoja ves moker, tuširanje ne pomaga. Vreme na Švedskem je seveda čisto nekaj drugega, vendar je zadovoljivo, čeprav je največ oblačno in deževno. Se vsaj lažje živi in diha.

arhivirati

Zraven nekaterih manjših neprijetnosti smo doživeli ogromno lepega: Presenetljivih zanimivosti je bilo toliko, da jih je v kratkih besedah nemogoče opisati. Izredna vjudnost ljudi, Kitajski zid, zgodovinske palače, trgi, olimpijski objekti in številni kraji – majhni in veliki - je le majhen izbor ogleda vrednega. Morda pa se, dragi bralec, tudi ti kdaj odločiš in obiščeš Kitajsko..

Olga Budja (Po Olginem pričevanju in posnetkih Geira objavila AB)

NA OBISKU V LANDSKRONI

Jože Kragelj

Že nekaj let nazaj me je sin Angelo moledoval, zdaj star 41 let, da bi želel svoji družini, ženi Tatjani, sinu Aleksandru in hčerki Teji, pokazati svoj rojstni kraj Landskrono. S Švedske smo odpotovali v Slovenijo, ko je bil star 6 let in je medtem seveda mesto, kjer se je rodil, izginilo iz njegovega spomina.

Hči Tanja

pa bo videla svoj rojstni kraj ob neki drugi priliki.

Torej smo letos, 22. julija, z najetim kombijem končno odšli na pot. Kajpak poleg družinice tudi midva z ženo Radico. Skozi Avstrijo, Nemčijo na Rostock in nato v danski Gedser preko mosta Őresund, ki je za nas predstavljal posebno doživetje, saj smo doma veliko brali o njem, ter

končno po približno 1500km prevožene poti prispeli v Landskrono, Månstigen 4, na dom k Mileni Černeck, ki nam je dogovorno ves čas obiska prijazno nudila svoje gostoljubje. In poleg nje njena krasna hči Alenka, mag. znanosti, pa vendar skromno slovensko dekle, ter njen brat Matjaž. Sam sem nekoč več kot deset let živel v Landskroni, pa zdaj mesta po 34.ih letih

odsotnosti skoraj nisem prepoznal. Zelo se je spremenilo, dogradilo, še svoje nekdanje »sommarstuge« (poletne hišice) nisem našel

sam. Morala mi jo je pokazati Milena. Še vedno pa stoji ženski oddelek bolnice, pred katerim se je fotografiral sin v spomin in vednost, kje je pred dobrimi 41. leti privekal na svet.

Vedrino našega druženja z nekaterimi Slovenci

v Landskroni in predvsem z Mileno in njenimi sosedami, je nekako zakrilo ne preveč lepo vreme z vetrom in dežjem. Slabo vreme nas je spremljalo vso pot tja in nazaj, pa tudi v času našega obiska

nam ni prizanašalo. No, en popolnoma sončen dan pa smo le uspeli dobiti, preživeli smo ga na otoku VEN. Sicer pa je takrat slabo vreme prevladovalo tudi v Sloveniji.

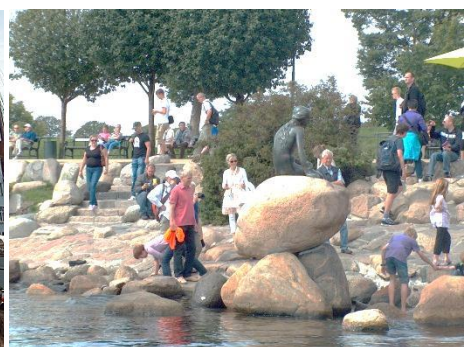

Moj namen ni, da bi v tem članku predstavljal nekakšen potopis, sem dokaj nepomembna oseba z družino, vendar videti Malmö, Lund, Kopenhagen, Helsingör in Helsingborg, otok Ven in park Sofiero ter še mnogo lepega v tej lepi pokrajini Skåne ni od muh. Ponovno so se zbudili globoki občutki ob obisku Landskrone, ki mi je bila res ljuba, dokler sem bival v njen, toda občutek "slovenskosti" v meni je bil pač močnejši in sem bil eden od redkih Slovencev, ki se je vrnil v domovino. V teh 34. letih odsotnosti iz Landskrone sem doživel mnoge reči in se seveda postaral, hvalabogu, zdrav. Dogodkov tega obdobja 34 let je za zajetno knjigo, mislim pa, da sem doživel najpomembnejše leta 1991 pri obvarovanju naše skupne domovine Slovenije pred zasedbo JLA, kjer sem kot častnik aktivno sodeloval in sem torej veteran vojne za Slovenijo, na kar sem še posebej ponosen! V tistem usodnem letu slovenske osamosvojitve je bilo toliko domoljublja v Sloveniji kot še nikoli poprej, pa tudi zdaj ga primanjkuje. Švede bi dal za vzgled, tako sem govoril svoji družini, saj skoraj na vsakem pročelju hiše, tudi kmečki in na počitniških hišicah, plapolata švedska ali vsaj pokrajinska skånska zastava. Naša gostiteljica Milena pa je ob našem obisku pred svojo hišo zataknila kar slovensko. Tudi sam sem v mestu Malmö ob tej priložnosti kupil švedsko zastavo in jo bom odslej izobesil na hišo poleg naše slovenske ob vsakem švedskem prazniku. In seveda tudi, če naju bo z Radico v Laški vasi nad Štorami obiskal kakšen slovenski Šved ali Švedinja.

Še vedno budno spremljam skozi naše dnevno časopisje in slovensko-švedsko GLASILO – Slovenska BLADET, ki mi ga prijazno pošilja urednica Gustika, utrip življenja na Švedskem. Naši politiki, ki krojijo usodo Slovenije, pravijo, da jim je v marsičem za vzgled kot socialna država Švedska, oziroma skandinavski model. Vzlic skeptičnosti, ki jo zdaj izkazuje slovensko ljudstvo in so jo povzročili nekateri neodgovorni politiki, ki jim je cilj razdvajanje namesto združevanje, k čemur seveda pomaga neugodna gospodarska situacija, je mogoče v Sloveniji čisto dostojno

živeti. Tudi vsa pravila v Švedski, čeprav seveda prispevajo k urejenosti države, mi niso všeč. Kanček balkanske, tudi slovenske neurejenosti tu in tam ne škodi. Ne moreš vsega predpisati!

Obisk v Landskroni smo razširili na številne okoliške kraje in znamenitosti. Hvala še enkrat za vašo gostoljubnost, spoštovani rojaki na Švedskem!

No, počasi bo treba končati. Obisk na Švedskem, konkretno v Landskroni, je popolnoma uspel. Svoj čas sem imel tam mnogo

prijateljev, večina jih še biva tam. Toda, ker sem sramežljiv tip človeka in nisem bil povabljen, se pač nisem mogel povabiti na obisk k njim sam. Lojze Hribar s Stockholma je bil v istem času v Sloveniji na dopustu, prav tako Gustika v Mali Nedelji. Na svoj dom nas je povabila njena sestra Jelka Karlin. Toda, po Gustikinem naročilu smo obiskali njenega čudovitega, razgledanega moža Zvonka in sina Mateja. Njuno hišo na Hantverkargatanu obiše veliko Slovencev. Zvonko nam je povedal in razkazal marsikaj. Vse dni je bil tudi v stiku z nami. Ko pride oktobra v Slovenijo po ženo in taščo, se bo oglasil pri nas, saj bo takrat pravi čas za pečen kostanj in sladek mošt.

V mozaiku mojih spominov je zdaj dodan še en lep spomin na obisk v Landskroni. Pozdravljeni vsi stari znanci in prijatelji, ko vas bo dosegel ta članek preko SLOVENSKEGA GLASILA. Vse vas vabim, da me obiščete na mojem domu v Sloveniji. Štefan Ivič, ki se je preselil v Rogatec in sem se snidel z njim ob selitvi, mi je to že obljubil. Vse ostale, ki sem vas poznal in vi mene, pa prisrčno pozdravljam. Iz vsega čutečega slovenskega srca pa se v imenu družine in v svojem imenu zahvaljujem za gostoljubnost ob obisku in za vodenje po Landskroni in okolici Mileni, Alenki, Matjažu Černecu ter Zvonku Benceku.

veliko zdravja in osebne sreče vam želim!

Jože Kragelj

Najin čas ...

Veronika in Peter Godec

Avgust 2010 ... vroč poletni dan. Kolesariva, najin cilj je mesto pod Kamniškimi planinami. Nazaj grede steče pogovor o organizaciji poroke. Treba bi bilo rezervirati prostor. December 2010 ... Tako, zdaj pa še uradno. Poročila se bova 7. maja. Opaziva veselje, srečo ob tej novici, prihajajo prvi sms-i, besede spodbude in pomoči. Božični prazniki so pred vrati.

Januar 2011 ... Organizacija je v polnem teku. Moja obleka, Petrova obleka, na občino rezervirat datum, v Dob k domačemu župniku. Razmišlja o poročnem potovanju. Kako lepo bi si bilo po poroki za teden dni vzeti malo oddiha. Pade odločitev: Na Švedsko bova šla. Oba prvič z letalom.

Februar, marec, april 2011 ... Priprave so v polnem teku. Ureja vse potrebno in nabirava kilometrino. Pestro je in lepo. Mimo je že moj rojstni dan, pa velikonočni prazniki in po njej predporočni piknik ali **fantliščina** (fantovščina & dekliščina), kot so dogodek šaljivo poimenovali najini prijatelji, s katerimi smo se poveselili. Še nekaj dni

in prišel bo najin poročni dan. Zadnji dnevi so napeti, še to in ono je treba narediti, ne pozabi na tisto, kdaj bova vadila ples? Časa zmanjkuje, napetost pa popušča. V petek zvečer sva vesela in dobre volje. Stvari so pripravljene. Čisto mirna sva. Posloviva se: »Jutri se vidiva, ko te pridem iskat.« Čez slabo uro se v mraku oglasi harmonika. Fantje prihajajo postavljat mlaje.

Naslednji dan je čudovit. Sonce sveti z vso močjo, v ozadju se bleščijo Kamniške Alpe. Na dvorišču se zopet oglasi harmonika, ženin je prišel po nevesto ... Začenja se.

Popoldan z roko v roki peš stopava proti domači cerkvi na hribu na novo življenjsko pot. Življenjsko pot, polno dogodivščin, takšnih in drugačnih. Z nama so svatje. Sonce že pošteno greje.

Obljuba – že velikokrat slišana, a še nikoli izrečena iz najinih ust. Postala sva mož in žena.

Sodelovanje najinih prijateljev in res lepo petje našega zbora in skupine, še dodatno polepša poročno mašo.

Po prihodu iz cerkve naju posujejo s cvetjem. Veselje, smeh, voščila, tople besede, objemi, fotografiranje. Srečna sva.

Zdaj pa brž, gremo na ohcet, resda že malo zamujamo, vendar brez tega pač ne gre.

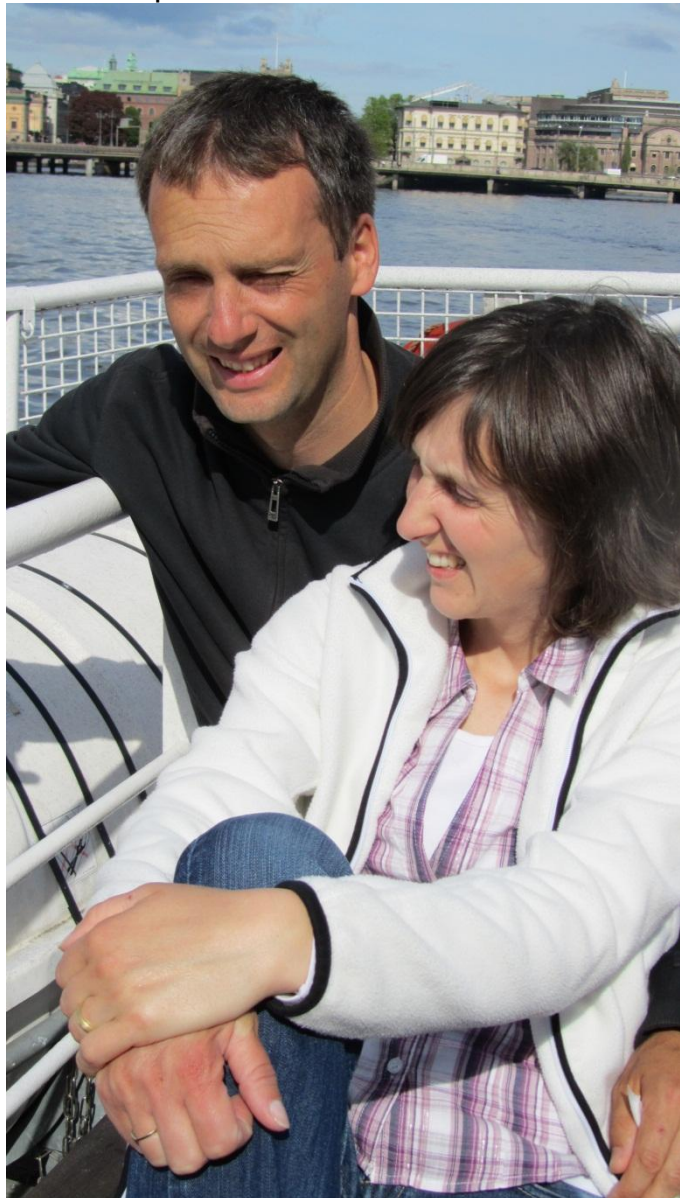
Prvi ples, razna presenečenja (najprej ukradejo šopek potem še nevesto ☺), igre, ob

polnoči torta. Ansambel odlično skrbi za živahno vzdušje. Noč se začne prevešati v zgodnje nedeljsko jutro. Svatom počasi zmanjkuje moči in se začno poslavljeni. Veselje ob stisku rok naju greje še dolgo. Ob vožnji proti domu tudi naju že malo premaguje utrujenost.

NAJIN POROČNI DAN: Zbudiva se v sončno nedeljsko jutro.

Gremo, akcija! Jutri zgodaj zjutraj odrineva na pot proti letališču v Benetkah, od koder odletiva na Švedsko. Polniva kovčka in se veseliva novih dogodivščin. Odpreva eno darilo, kot nama je bilo naročeno in čaka naju prvo presenečenje: Karte za ladjo križarko, s katero se bova peljala iz Stockholma do Helsinkov! Kar težko dojemava. V ponedeljek zjutraj si na letališču po opravljeni birokraciji zares oddahneva. Spijeva kavico in uživava. Na letalu vznemirjenje zopet narašča, oba se prvič peljeva z njim. Po pristanku na letališču v Skavsti naju že čaka stric Jože, ki naju odpelje v naše stanovanje v Södertälje. Med vožnjo Peter navdušeno opazuje pokrajino in arhitekturo, saj je na Švedskem prvič. Presenečen je nad malimi lepimi hišami ob cesti in sploh nad samo naravo. Tudi meni je zanimivo, saj sem na Švedskem šele

tretjič, nazadnje pred štirimi leti. V Södertälju si privoščimo kosilo nad prodajalno, kjer je včasih delala moja mami, Marinka Stražar, še malo poklepetamo, nato pa kmalu že 'raztovarjava' svojo prtljago v očetovem stanovanju v Södertälju. Še vedno se malo nejeverno, predvsem pa navdušeno spogledujeva. Hej, kje sva midva!

Ponedeljkov večer zaključiva z dolgim sprehodom po Södertälju. Naslednji dan zjutraj hitiva na vlak, ki naju odpelje proti Stockholmu. Prvi razgled po mestu spet pričara navdušenje: Kako lepo mesto! Popoldan si ogledava muzej na prostem Skansen in uživava v lepem, sončnem vremenu. Zvečer, ob vožnji z vlakom iz Stockholma proti Södertälju že napol spiva. Le par ur spanja v zadnjih petih dneh pač naredi svoje. Bova pa zjutraj malo potegnila, saj sva na poročnem potovanju in se nama nikamor ne mudi.

**Veronika in Peter Godec: S POROČNEGA
POTOVANJA NA ŠVEDSKEM, na ladji proti
Ekeröju**

V sredo naju čaka presenečenje. Po prihodu v pristanišče ob štirih popoldan samo gledava. Ladja-križarka, s katero naj bi se peljala v Helsinke je ogromna! 12-nadstropna je in ko stopiva v njeno notranjost, opaziva razkošje, kakršnega zares nisva pričakovala. Pa še prekrasno sobo z razgledom na morje imava! Samo smejiva se drug drugemu, vsa navdušena. Pohitiva na palubo in ko izplujemo iz pristanišča, se navdušenje samo večja. Otočki ob katerih se vozimo in na njih lične hišice, so krasni. Hitiva fotografirat, saj bodo to spomini, ki jih bo zanimivo obujati še čez mnogo let! Zvečer si privoščiva odlično solato in opazujeva ljudi, ki se sprehajajo po ladji. Po sredini ladje je avenija, na njej pa polno trgovinic, drogerij, menza z odličnimi solatami, pa spodaj malce bolj prestižna restavracija. V drugem delu je igralnica (naju je tudi premamila-zapravila sva točno 1 € oziroma ga je avtomat pojedel ☺), pa bar z odrom v spodnjem delu,

kjer je bila polurna predstava v stilu muzikala z Broadwaya. Skratka – zares zanimivo. Pozno ponoči utrujena padeva v posteljo. Zjutraj ob devetih smo v Helsinkih.

Sprehajava se po mestu, si privoščiva kavico in sladoled, ter se nastavljava soncu. Prijetno toplo je. Zasnova mesta Helsinki se nama zdi podobna Ljubljani, le da je seveda vse precej večje. Pred odhodom nazaj na ladjo, še posediva na klopi v centru mesta in skušava začutiti utrip mesta, no pa utrujena sva tudi že in res paše posedeti na soncu. ☺

Vožnja nazaj proti Stockholmu je spet zanimiva, le zvečer jo malo hitreje 'pobriševa' spat. Petek zjutraj naju v pristanišču v Stockholmu že čakata stric Jože in sestra Danni. Tokrat sva si ogledala Stockholm še z druge strani. Danni naju pelje po kotičkih mesta, ki si jih v začetku tedna še nisva ogledala, vmes pa se srečamo še s švedsko kulinariko in si na hitro

potešimo lakoto. Zvečer nas stric Jože povabi na odlično večerjo.

Soboto še izkoristimo za potopepanje po starem delu mesta, se grejemo na soncu in ujamemo neki švedski par mladoporočencev, ki pride iz cerkve. Najine misli poletijo teden dni nazaj ...

Popoldan se z ladjico zapeljemo do otoka Ekerö in si ogledamo park pred kraljevo palačo Drottningholm, ki je zares lep.

V nedeljo dopoldne sva v Södertälju pri švedski maši. Potem pakiranje kovčkov, dobro kosilo, s katerim naju preseneti Danni, še kavica in že se peljemo proti letališču. Ko spet sediva na letalu, naju obhajajo mešani občutki. Po eni strani je prisotne nekoliko otožnosti, ker je najino poročno potovanje in sploh vse dogajanje okrog najine poroke tako hitro minilo, po drugi strani pa sva zelo vesela: Vračava se domov, v našo čudovito deželo pod Alpami in začenjema skupno življenje v najinem malem gnezdecu. Čakajo naju domači in prijatelji, pa morje in gore, da se povzpneva na njihove vrhove, pa še kaj ... Načrtov je veliko.

Hvaležna sva za to lepo potovanje, hvaležna mojim staršem in sestri Danni za vso pomoč in napotke, ter stricu Jožetu, ki naju je po Švedski vozil z avtom, razkazal Stockholm in kuhal odlična kosila in večerje ☺.

Najin čas poroke in poročnega potovanja je bil zelo lep in z najlepšimi spomini se ga bova spominjala čez mnogo let.

Veronika Godec (Stražar) in Peter Godec

WORLD SCOUT JAMBORRE V KRISTIANSTADU

Svetovno srečanje tabornikov na Švedskem

Velika odprava slovenskih skavtov se je udeležila 22. svetovnega skavtskega **jamboree srečanja**. To je pravzaprav največji svetovni skavtski dogodek pod okriljem Svetovne organizacije skavtskega gibanja. Iz Slovenije je na pot krenilo več avtobusov z 265 udeleženci. Med njimi je bilo 180 skavtov, 20 skavtskih vodnikov, 12 članov vodstva odprave in 53 članov prostovoljnega mednarodnega osebja, ki so pomagali organizatorju srečanja v Rinkaby pri Kristianstadu. Vodja slovenske odprave je bil Jure Habjanič- Jež.

Delegacija skavtov v Olofströmu; Skavti na otvoritvi; Vodstvo skavtov Slovenije; Slovenski skavti; Skavti v Kristianstadu Skavtski tabor Rinkaby;

Iz Ljubljane so krenili na pot 19. julija. Po ogledu znamenitosti Berlina so tam

tudi prenočili, seveda v skavtskem taboru, S trajektom so se prepeljali na Dansko ter tudi obiskali København, Na Švedsko so prišli 23. julija, najprej so obiskali Lund, nato pokrajino Blekinge in prestolnico provincije Karlskrono. Zatem so pot nadaljevali tudi na otok Öland, ki jih je tudi zelo zanimal. Njihova pot jih je nato vodila proti Stockholmu. Povabljeni so bili na skavtski otok Väsarö, kjer so jih sprejeli švedski skavti.. Na otoku so preživeli 2 dni, lokalni taborniki so pripravili skavtski program. Na tem otoku bili tudi skavti iz Brazilije in Švice, zato je bila to ena predpriprava na veliko doživetje v Kristianstadu. 26. julija, zadnji dan njihove predpote so prispeli v švedsko prestolnico, si ogledali staro mestno jedro, kraljevo palačo, muzej na prostem, Skansen, itd.

Nato pa so se odpeljali nazaj na jug v Rinkaby pri Kristianstadu, kjer so preživeli 11 nepozabnih dni v družbi tabornikov s celega sveta. Skavti so se v Rinkaby družili od 27. julija – 7. avgusta. Lokalni časopisi, radio in televizija so o temu neprestano poročali. Skupno je bilo v ogromnem taboru 40061 skavtov iz 146 držav. Starost skavtov jed bila od 14 – 18 let. Stroški vsakega slovenskega skavta so bili kar 1200€. Večino tega so si morali skavti plačati sami, toda imeli so podporo in sponzorstvo raznih organizacij in družb. Postavljenih je

bilo več kot 10.000 šotorov, ki so skupaj zavzeli kar 43.500 kvadratnih metrov. Imeli so kar 31 različnih restavracij, 1300 toalet, banko, lekarno in 3 zdravstvene centre, kjer ni manjkal niti rentgen. Razgledni stolp je bil visok 39,88 m, na višini 16 m pa je bila ploščad, na katero je šlo lahko 40 ljudi. Imeli so 1300 stranišč, kjer so porabili 2,7 milijona toaletnega papirja. Jedilnica za osebje je bila 4 krat večja kot glavna železniška postaja v Stockholmu in je bila največja menza na Švedskem. V Slovenijo so se vrnilo vsi zadovoljni in veseli 8. avgusta zvečer.

V juniju 2010 je KD Slovenija gostila delegacijo- vodstvo slovenskih skavtov v Olofströmu, obenem smo se pogovarjali katere zanimive izletniške točke bi obiskali.

Naloge tabornikov so bile naslednje:

- Spodbujati prijateljstvo, strpnost in mir.
- Spoznati druge kulture, običaje, ljudi in dežele.
- Dostojno predstavljati Slovenijo in organizacijo.
- Širiti znanje in izkušnje udeležencev.
- Razvijati in širiti mednarodne povezave na vseh ravneh. Zagotoviti zadovoljstvo vseh udeležencev odprave.
- Zagotoviti varno, nepozabno dogodivščino.

Ciril Marjan Stopar

Portret: DANNI STRAŽAR

Moje ime je Danni Stražar, rojena sicer na Švedskem, vendar sem od 6. leta naprej živela v Škocjanu, od koder prihaja moj oče. Z glasbo sem odraščala od malih nog, saj je mama v prvih letih mojega življenja igrala klavirsko harmoniko v ansamblu, ki so ga imeli v slovenskem klubu v Stockholmu. V osnovni šoli sem začela obiskovati glasbeno šolo pri predmetu kitara in tudi dokončala 6. letnikov. Petje je bilo v naši ožji in širši družini vedno prisotno, zato sem se po končani srednji šoli kmalu znašla pri narodno-zabavnem ansamblu (konec koncev je bila Avsenikova glasba tista, ki sem jo največ poslušala v otroških letih) in pozneje pela v različnih ansamblih, eno leto celo v Nemčiji, kar je bila zanimiva izkušnja. Ko sem se odločila, da v ansamblih ne bom več pela, sem začutila, da želim svoj glas bolje oblikovati in ga nadgraditi. V glasbeni šoli sem pri prof. Mateji Stražar naredila štiri letnike solo petja in zatem še nekaj časa obiskovala ure petja. Zadnja leta sem bolj aktivna kot prevajalka iz švedščine, to moje področje dela in mojo ljubezen do jezika pa sem po svoje vključila tudi v glasbo, saj velikokrat nastopim ob spremljavi kitare s slovenskimi ljudskimi pesmimi in starejšimi slovenskimi popevkami, pa tudi s kakšno zanimivo švedsko.

VIR: IT

Mala, prijazna Slovenija

Lahko bi bilo kjerkoli v južni Evropi, ampak to je tipična vasica v Sloveniji – v državi, ki povzema vse najboljše kar lahko nudi Evropa.

15. julij 2011 ob 14:01

MIRNO

Vse neprestano spominja na nekaj drugega in ni ti popolnoma jasno kje – ali v katerem stoletju – se nahajaš. Mala prijazna Slovenija stalno nudi presenečenja. Tu so morje, alpe, jezera, gurmanska hrana in vinogradi – ter velik mir. Obstajajo znatno enostavnejše poti do Slovenije, a mi si izberemo najbolj pustolovski način, z avtom preko visokega (1.611 m) gorskega prelaza Wurzenpass, ki povezuje Slovenijo z Avstrijo. Prastara pot za popotnike in begunce, ki se jo ne priporoča osebam s strahom pred višino ali ki jim je rado med vožnjo slabo. Po 49-ih (ja, šteli smo) vratolomnih ovinkih in malo premnogih nepričakovanih srečanjih z radovednimi alpskimi kravami in kozami, smo se vrtoglavi in omotični pripeljali v Kranjsko Goro, staro smučišče poznano še iz bleščečih dni Ingemarja Stenmarka. To, da nam je ime kraja poznano, pa nam ne pomaga razumeti kje smo - občutek ki se nam bo med obiskom večkrat povrnil. To so stara pristna alpska področja, tako kot na avstrijski strani, le hiš je manj, kmetije nenadoma preprostejše in brez alpskega kiča in kopice sena so manjše in ostrejšje. Promet je tudi redek in vse je zelo mirno. Občutek imamo, da nismo prečkali le državno mejo, ampak tudi neke vrste časovno mejo, kot bi šli več desetletij nazaj v čas v staro predvojno Evropo brez predponami vzhod in zahod.

Mogoče bi lahko krivdo za zmedenost valili na pot z avtom, ampak ko smo šli v banko zamenjati denar, smo se pošteno osramotili. Ko smo vprašali po tekočem tečaju, nas je bančni uslužbenec utrujeno pogledal in sporočil, da ima država valuto euro že več let. Rdečica nam je grela lica in to zablodo pomanjkljive priprave na pot seveda ne bi razkrili v tem članku, če ne bi bil tako tipičen primer splošnega neznanja o Sloveniji – članici EU-ja od leta 2004. Sramoto operemo z dobro kavo, ki stane le euro, in se počasi odpravimo proti Kobaridu, ki se nahaja v slikoviti dolini Soče.

Beseda *počasi* dobro ustreza tej nestresni državi, ki jo hitro preimenujemo v Slow-enija. Kobarid je prijetno majhno mesto s slavnim vojnim muzejem. V teh lepih krajih, kjer reka Soča mirno teče, so se namreč bile krvave bitke. Hotel Hvala je preprost in mogoče preveč vzhodnoevropski, ampak restavracija ima visoke ambicije in lokalno peneče vino je odlično.

Okrog Kobarida je celih pet gurmanskih restavracij, od katerih najboljša je Hiša Franko, nastanjena sredi kmečkega podeželja. Tu doživimo pravi gastronomski šok, ker je kuhinja svetovnega razreda in je tudi moderno, zeleno in z lokalno pridelanimi surovinami. Postrvi so iz reke in siri so z gora. Stara klišeja, da je vredno daljše poti, se zdi pri oceni neumna. Sem pridejo ljudje z vsega sveta, da uživajo preprosto, nepokvarjeno gurmansko hrano. Siti in več kot zadovoljni zapustimo – seveda zelo počasi – bujno dolino Soče z vsemi čudovitimi sadnimi drevji in starimi lepimi kmetijami in gremo naprej skozi kraško pokrajino, ki je zeleno hribovita in polna veličastnih vinskih gradov in lepih vasi. Pomirjujoča kulturna pokrajina kot narejena za sproščujoč avtomobilski ali kolesarski dopust.

Z nič manjšo radovednostjo se peljemo počasi proti Sredozemskemu morju, kjer se je Slovenija pri odcepitvi od bivše Jugoslavije uspela oprijeti približno 20 kilometrov (**napačno; prav je od ca 43 - 46,6 km – op. Vesna**) kratki obali. Na taki razdalji od Trieste, da bi lahko tja pomahali, ležita mesteca Portorož in Piran. Portorož, nekoč ekskluziven "resort" za bogate, je danes dokaj kičast cenejši kraj za kopanje. Edini ostanek blišča z dobrih starih časov se najde v lepo ohranjenem petzvezdnem hotelu Kempinski Palace, s svojo mogočno restavracijo, ki so je obiskali tako stari habsburžani kot Sophia Loren in ljubitelj luksuza, Tito. Majhno pristaniščno mesto, Piran, je čisto druga zgodba. Močno spominja na Benetke, ampak se je izognilo turističnim hordam in je mirno in dostojanstveno. Dokaj neradi se obrnemo stran od morja in odpotujemo proti Ljubljani. Na 150 km kratki poti uspe pokrajina na tipično slovenski način večkrat zamenjati karakter. To kar je pravkar bila sredozemska pokrajina izgleda zdaj kot Sörmland (**švedska pokrajina; tipično zeleno gozdnata – op. Vesna**).

Visoko situirana Ljubljana, čudovita mešanica Praga, Dunaja, Berlina in Amsterdama – hkrati staro elegantno evropsko vlemesto in mlado, supertrendno študentsko mesto, je vredno lastne reportaže – kot lastno potovanje. Med elegantnimi baročnimi hišami, na klasičnih trgih in vzdolž kanalov se bohoti redko videna intenzivna gostinska živahnost znešteto kavarnami, restavracijami in gostilnami. Vzdušje je kulturno, ampak sproščeno, nevzvišeno in prijazno. Občutek je kot bi stara od vojne ranjena Evropa tu opravila presaditev srca in dobila novo, mlado in zdravo. Pred samo 20 leti je ozemlje pripadalo Jugoslaviji, ampak če odštejemo zapor za politične zapornike (danes spremenjeno v trendni hotel!) v anarhistični mestni četrti Metelkovi, na naši poti zelo redko doživimo občutke povezane z vzhodno Evropo. Sledi iz časa vzhodnega bloka so večinoma zbrisane, mogoče zato ker je Slovenija kulturno vedno spadala bolj k zahodni/srednji Evropi. Pot do najstarejšega mesta v državi, staro rimsko zdravilišče Ptuj (poskusite izgovoriti), gre mimo ravne kmetijske pokrajine, kjer se predvsem goji hmelj za odlično domače pivo ter koruza. Pot od izvora do proizvoda ja običajno ravna in kratka. Hmelj na polju postane pivo v steklenici v vaški gostilni. Ptuj se izkaže kot malo skrivnostno in povsem zastarelo mesto, mogoče mesto ki se nam najbolj dopade. Tudi tu vlada posebni mir, ki je ena izmed prednosti te države.

Čutimo kot bi v samo petih dneh prepotovali celo Evropo – in Slovenija še naprej preseneča. adnji dan namreč preživimo v Jeruzalemu, pravljичno lepi vinski regiji, kjer so križarji na poti domov iz takratnih "svetih" vojn zgradili majhen molitveni stolp, dandanes cerkev vredna ogleda. Je pa tu že dolgo vino, ne religija, v središču pozornosti. Vzdolž vijugastih poti se lahko obišče vinogradnike ter stanuje in jé na nekaterih od mnogih "turističnih kmetij" (primerljivimi z italijanskimi agriturismos). Kozarec grozdnega žganja neposredno iz destilacijske naprave pri vinogradniku Milanu Hlebec v Kogu je za nas odličen način, da zaključimo in prebavimo to rekordno hitro "evropsko turnejo", ki bi napravilo Julesa Verna samega ljubosumnega. Evelyn Pesikan, SvD

V slovenščino poskusila prevesti (raje prevajam v drugo smer): Vesna Jakše

Duhovnik, ki povezuje

26.6.2011

Slovenci so se že 38. leto zapored na binkoštno soboto zbrali v Vadsteni na Švedskem, kjer so počastili sveto Brigito Švedsko, zavetnico Evrope.

Vadstena 2011

Zdaj že tretji ali celo četrti rod Slovencev obiskuje Vadsteno. Letos je prišlo približno dvesto Slovencev in njihovih potomcev. Poleg predstavnikov slovenskega veleposlaništva v Stockholmu je prišla celo ekipa Televizije Slovenija. Posebna priložnost je bilo seveda praznovanje dvajsete obletnice samostojne Slovenije. Mašo v sodobni cerkvi sester svete Brigite je daroval nadškof Alojz Uran, ki je podelil zakrament svete birme petim mladim Slovincem na Švedskem.

»Samo tukaj v Vadsteni se lahko vsi srečamo,« je rekel Ciril M. Stopar, predsednik Slovenske zveze na Švedskem. Zveza je imela leta 2010 tisoč štirideset članov. Številka se v dvajsetih letih obstoja ni veliko spreminjala, razen prvo leto, ko je bilo članov tisoč tristo. »Številni med nami so že umrli. Zdaj imamo tretji oziroma četrti rod,« je še povedal Ciril. Slovenski izseljenski duhovnik Zvone Podvinski, sicer iz mariborske škofije, je v Göteborgu kot vezivo, ki vse združuje. Od leta 1994 organizira vsa romanja v Vadsteno.

»Zvone Podvinski je nadvse dejaven. Redno obiskuje vsa občestva na Švedskem,« je dejal Ciril M. Stopar.

Letošnje binkoštno praznovanje se je kot ponavadi začelo s srečanjem na vrtu gostišča pri sestrah svete Brigite Švedske, kjer je večina Slovencev tudi prenočila. Po maši v cerkvi sester svete Brigite so Slovenci v procesiji odšli do slovenske lipe, ki so jo leta 1998 posadili pred staro cerkvijo Klosterkyrkan. Po kratkem obredu v cerkvi, kjer so počastili tudi relikvije sv. Brigite, so večer preživali ob tradicionalnih slovenskih jedeh in glasbi.

Besedilo in foto **Ann-Sofie Öman**, prevod: **K. L**

Ob oltarju nabirajo moči za svoje poslanstvo

Zvone Podvinski je slovenski duhovnik na Švedskem, sam sebe imenuje tudi 'švedski vagabund'. Prihaja iz župnije Pišece, ima sedem bratov, vsi so še živi. Ob koncu osnovne šole je vstopil v semenišče pri frančiškanih v Ljubljani, po maturi je služil vojaški rok, leta 1976 je vstopil v ljubljansko bogoslovje, leta 1982 je bil posvečen na Svetih Gorah. Kaplan je bil v Slovenski Bistrici in pri Svetem Martinu v Trbovljah, nato župnik pri Svetem Lovrencu na Pohorju. Nato je odšel na Švedsko. Zakaj? Leta 1984 sta z Jožetom Šoemnom škofa Franca Krambergerja prosila, da bi šla v misijone. Škof je rekel, da gre lahko eden, oba pa ne. Jože je šel v misijone, Zvone pa je kasneje nasledil župnika Jožeta Drolca na Švedskem. Že 18. leto 'vandra' med Goeteborgom in Stockholmom. Na področju, velikem kot pet Slovenij, je dvanajst večjih ali manjših slovenskih skupnosti, kjer se rojaki zbirajo. Enkrat na mesec ima v vsaki skupnosti sveto mašo. Med letoma 1960 in 1970 je na Švedsko prišlo 7 tisoč Slovencev, danes naj bi bilo od teh še 5 tisoč, vseh Slovencev pa naj bi bilo med 9 in 11 tisoč. Zvone Podvinski skuša obiskovati rojake, jih zbirati okrog oltarja, da ob prepevanju slovenskih cerkvenih pesmi, poslušanju božje besede v maternem jeziku, obhajanju svete evharistije nabirajo novih moči za svoje poslanstvo v tujini.

»Tujina je mačeha«, pravi Zvone Podvinski, vendar so slovenski ljudje našli svoje mesto v švedski družbi. Dejavní so bili tudi pred 20-imi leti. S pomočjo župnika Jožeta Drolca so si prizadevali v več mestih, tako pred državnostjo kot potem, da so Švedski povedali, da imamo pravico do lastne domovine in države. Z dušnopastirskim delom je začel g. Jože Flis leta 1962, ki je ustanovil slovensko misijo na Švedskem, potem se je vrnil v Pariz. Za njim je prišel p. Janez Sodja, ki je obiskoval rojake, jih zbiral in je leta 1974 začel z vseslovenskim romanjem in srečanjem pri sveti Brigiti v Vadsteni, ki je duhovno srce Skandinavije. Tam se zbirajo še danes. Slovenska beseda na Švedskem še odmeva. S pomočjo Zavoda za šolstvo imajo zadnjih nekaj let dopolnilni pouk slovenskega jezika. Od začetka je bil ob sobotah, zdaj pa med tednom. Tudi verouk imajo, letos ga je obiskovalo pet birmancev.

Vesel sem, da smem biti med rojaki na Švedskem, da nas Kristus med seboj povezuje in da tudi še živi slovenska beseda. Nekaj rojakov je naročenih na Družino, Ognjišče, Našo luč, Marijanski koledar ... Tudi preko Radia Ognjišče so povezani s Slovenijo, še dodaja 'švedski vagabund' in o povezanosti prve, druge in tretje generacije pravi: Včasih so bila zelo živa slovenska društva s pevskimi zbori, folklornimi skupinami ... Danes tega žal ni več. Na drugi strani pa imajo Hrvatje več narodnega ponosa. Tega bi morali imeti tudi mi. Zato Zvone Podvinski skuša kot duhovnik in tudi kot kulturni delavec storiti korake naprej. Na 56. Grajskem večeru, ki je 23. marca 2011 potekal na Rakovniku v Ljubljani z naslovom Slovenski duhovnik med našimi rojaki na tujem in ga je pripravil Jože Zadavec, se je za sodelovanje še zahvalil Slovenskem domu v Göteborgu in Slovenski zvezi na Švedskem.

Kilometri in ure do rojakov Slovenski duhovniki med rojaki na tujem so pravi ambasadorji slovenskega naroda. Ponekod so skupnosti zelo razpršene in morajo premagati več kilometrov, da jih obišejo. Pred bližnjo Krištofovo nedeljo se tudi oni zahvaljujejo za prevožene kilometre oz. za porabljen čas. Na 56. Grajskem večeru, ki je 23. marca 2011 potekal na Rakovniku v Ljubljani z naslovom Slovenski duhovnik med našimi rojaki na tujem in ga je pripravil Jože Zadavec, so mons. Janez Pucelj, mons. Joško Pirc, Jože Kamin in Zvone Podvinski povedali tudi, koliko kilometrov na leto naredijo za obisk rojakov. Mons. Janez Pucelj je v šali sprva rekel, da včasih nič, sicer pa je v tridesetih letih naredil dva milijona in pol kilometrov. Deluje namreč kot izseljenski duhovnik v nemškem Muenchnu, obiskuje pa tudi skupnost v belgijskem Bruslju.

Jože Kamin, ki deluje v Freyning-Merlebachu, obiskuje tudi druge skupnosti v Franciji. Od vzhoda do zahoda je tisoč kilometrov, od severa do juga prav tako tisoč. Ko gre v 450 kilometrov oddaljeni Mericourt na sever, gre od doma v soboto zjutraj, potuje preko Luksemburga in Belgije. Ob 17h ima mašo, ob 18h se srečanje nadaljuje, zvečer pa gre še 220 km do Pariza, kjer ima mašo naslednji dan. Zvečer se mora vrniti še v Merlebach. Na leto naredi 80 tisoč kilometrov in doda: „Avtomobil postane tudi

pisarna. Je utrudljivo, a tudi osrečujoče, ko so ljudje veseli našega obiska. Mons. Joško Pirc je povedal, da v Rimu ne merijo kilometrov, ampak bolj čas, ki ga preživiš v avtomobilu, da nekam prideš: za deset kilometrov lahko porabi tudi eno uro časa. Za obisk enega rojaka lahko porabiš tudi pol dneva. Zvone Podvinski, izseljenski duhovnik na Švedskem, pravi, da je promet na Švedskem tekoč. Na leto preživi v avtomobilu mesec dni, prevozi dobrih 50 tisoč kilometrov, nekaj pa še z vlakom ali letalom. Na 56. Grajskem večeru je z recitacijami nastopil igralec Tone Kuntner, zapeli pa so Fantje od fare iz Sodražice pri Ribnici.

info.slovenci@ognjisce.si Matjaz Merljak

18. Tabor Slovencev po svetu

Zvone Podvinski in dr. Janez Gril

Piše: Matjaž Merljak, iz oddaje Slovincem po svetu

Izseljensko društvo Slovenija v svetu (ID SVS) je v nedeljo, 3. julija 2011, v Šmarjeških Toplicah pripravilo 18. Tabor Slovencev po svetu. Sveto mašo je na prostem daroval dr. Janez Gril, na okrogli mizi sta o sodobnih mednarodnih selitvah spregovorila Lucija Lapuh in dr. Jernej Zupančič, v kulturnem programu pa so nastopili maturantje iz Argentine, Rast 40 in fantovska vokalna zasedba iz Clevelanda, Mi smo mi. Z dr. Grilom je somaševal slovenski izseljenski duhovnik na Švedskem, Zvone Podvinski, s petjem in branjem prošenj pa so sodelovali maturantje iz Argentine. V pridigi se je dr. Gril naslonil na nedeljsko božjo besedo, v kateri smo med drugim slišali: „Pridite k meni vsi, ki ste utrujeni in obteženi in jaz vam bom dal počitek«. Spomnil je na to, da so Slovenci po svetu veliko prispevali za osamosvojitve in mednarodno priznanje Slovenije in dejal, da so izseljenci kljub velikemu trpljenju ostali zvesti hoji za Kristusom. Omenil je še, da ima pet let stara novomeška škofija tri blažene, poleg Alojzija Grozdeta tudi redovnici Kristino Bojanc, ki je doma iz župnije, kjer je potekal tabor in Antonijo Fabjan, ki bosta razglašeni 24. septembra letos.

Program se je nadaljeval v konferenčni dvorani. Uvodni pozdrav je imel predsednik ID SVS dr. Branko Zorn, zbrane je pozdravil tudi Miro Petek, predsednik parlamentarne komisije za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu. Dr. Jernej Zupančič na 18. Taboru Slovencev po svetu Lucija Lapuh je predstavila raziskovanje sodobnega izseljevanja iz Slovenije. Kot smo slišali, se je po letu 1992 izselilo 42.000 mladih. Razlogi so različni: delo, boljša plača, izkušnje, študij, partner, družina ... Ti sodobni migranti ne čutijo potrebe po povezovanju, informacije in družbo iščejo drugje. Ugotavlja še, da ni aktivne državne politike, ki bi omogočila povratništvo. Dr. Zupančič je poudaril, da je diaspora velika priložnost, ki se je moramo zavedati in uporabiti bogate izkušnje, ki jih ima. Tudi v učbenike bi morali po njegovih besedah vključiti vsebine o sodobnih tokovih izseljevanja.

Andrej Bajuk je v 68. letu starosti 16. 8. nenadoma umrl

Na Žalah v Ljubljani so v nedeljo, 21. avgusta popoldne z vojaškimi častmi pokopali nekdanjega predsednika vlade in stranke NSi ter finančnega ministra Andreja Bajuka.

Andrej Bajuk ni bil in nikoli ne bo tujec. Bil je eden izmed najodličnejših sinov Slovenije, je na žalni seji sveta NSi-ja poudaril Lojze Peterle.

*"Krivično je bilo, da so ga v njegovi domoljubni vnemi za demokratični napredek Slovenije nekateri, tako kot **Jožeta Pučnika, Jožeta Bernika** in še koga proglašali za tujca,"* je izpostavil Peterle in dodal, da je Bajuk bil Slovenec, Evropejec, svetovljan in velik domoljub, demokrat ter ugleden finančni strokovnjak, ki je živel in delal za Slovenijo in Slovence, *"zato zasluži trajen, hvaležen in spoštljiv spomin."* Poleg svojcev so se pogreba udeležili tudi nekateri

najvidnejši predstavniki državnega vrha, med njimi predsednik republike **Danilo Türk**, premier **Borut Pahor**, predsednik državnega zbora **Pavel Gantar** in vodja SDS-a **Janez Janša**. Pred žalnim sprevedom je nekaj besed v spomin na Bajuka spregovoril premier Pahor. Dejal je, da je v sodobni Sloveniji Andrej Bajuk opravljal pomembne politične dolžnosti in dodal, da bi svoj vpliv in moč lahko koristil za izravnavo osebnih krivic, a je namesto tega svoje dostojanstvo zastavil za vzpostavitev javnih koristi. Član izvršnega odbora NSi-ja **Alojz Sok** pa je dejal, da je celotna Slovenija priznala, da se je za vedno poslovil izreden človek. Mašo je vodil ljubljanski nadškof in metropolit **Anton Stres**, ki je med drugim opozoril, da je Bajuk kljub vsem menjavam svojega prebivališča ostajal zvest svojim koreninam.

Podpredsednik DZ-ja **France Cukjati** je na žalni seji DZ-ja spomnil, da je bil Bajuk odličen finančnik in dober človek, ki je svoji domovini dal veliko. Predsednik SDS-a **Janez Janša** pa je na žalni seji predstavnikov vlad dejal, da bo v spominu tistih, ki so imeli priložnost in čast delati z njim, ostal kot pošten, srčen in ognjevit zagovornik vsega, kar narekuje zdrava človeška pamet. Od srede so bile na vladi, v DZ-ju in na stranki NSi, ki jo je Bajuk ustanovil, odprte tudi žalne knjige, v katere so se lahko do pogreba vpisali vsi, ki so to želeli. Med drugim sta se vpisala predsednik vlade **Borut Pahor** in predsednik republike **Danilo Türk**.

T. K. B., A. Č.

PS Sožalju in obžalovanju ob nagli smrti dr. Andreja Bajuka se pridružuje tudi uredništvo Slovenskega GLASILA na Švedskem. Enako izrekamo sožalje svojcem pokojnega Jožeta Prešerna ter naše sožalje svojcem in prijateljem ob izgubi novinarka Jasne Kuhar Carlén. AB

Jasna se je poslovila

Po desetletnem boju z rakom se je sedemnajstega avgusta od nas poslovila Jasna Carlén Kuhar. Večina izmed nas se jo bo spominjalo kot mnogoletno urednico slovenskih oddaj na SR (Švedski radio) in kot sodelavko v ostalih uredništvih tega medija. V domovini pa so jo poznali kot novinarko, ki je poročala iz severnoevropskih dežel. Še pred nekaj tedni je rojake seznanjala o tragičnih

dogodkih na Norveškem. Čeprav se ji je ton glasu v zadnjih mesecih močno spremenil, za nekatere je postal neprepoznaven, je do kraja ostala zvesta svojim poslušalcem in poklicu.

Jasna se je rodila v Ljubljani. Večji del mladih let pa je preživela v tujini, kjer je spremljala starše na službenih položajih. Ta čas jo je obogatil s spoznavanjem novih kultur in jezikov. Mnogo dogodkov, pa čeprav še tako malih, za mnoge neznatnih, se je globoko zakoreninilo v njeno dušo. Velikokrat jih je, v družbi ali pa najbrž tudi kadar je bila sama, podoživljala. Pot jo je popeljala v Indijo in v mnoge, za nas, eksotične dežele. Bilo je veliko stvari, predvsem etnologija, ki so jo zanimale. Ravno z istomislečimi zanesenci je imela najtrdnejše stike.

Mnogo se je spremenilo v zadnjih letih. Slovenska oddaja na SR je pred dvanajstimi leti utihnila, vezi med društvi se rahljajo in tudi spontanih srečanj je vse manj. Z izgubo rojakinje Jasne se bodo te jezi še poglobile. Spominjamo se verzov Katejana Koviča, ki je v svojih Prednikih spesnil:

...Hitro gorijo stenji in leta.
Zunaj je severni veter in led.
Kje je temno srce očeta,
ki nas je prvi rodil na svet...

Vse je minljivo, tudi sopotovanje z Jasno. Verjamemo, da se jo bomo, v družbi ali pa vsak zase, še mnogo let spominjali z najlepšimi utrinki.

Stockholmski rojaki

Foto: Peter Wider

Jasna Carlén Kuhar s prijateljico Mihaelo Hojnik, ki je odšla v večnost še pred njo...

Jožetu Prešernu v slovo

(13. 4. 1939 Novo mesto – 29. 1. 2011 Ljubljana)

Po težki bolezni je, v soboto 29. januarja, v Ljubljani, preminil dolgoletni glavni urednik Rodne grude Jože Prešeren. Rojen v Novem mestu, v družini štirih otrok, je kmalu začutil vso tegobo tistega časa, saj mu je oče padel kot borec NOB. Kljub temu, je končal študij slavistike na Univerzi v Ljubljani in postal profesor slovenskega in srbohrvaškega jezika. Kulturni utrip Novega mesta tistega časa in Dolenjske nasploh, je v njem pustil pečat za vse življenje. Kmalu po končanem študiju se je za stalno naselil v Ljubljani. V letih 1961 – 1963 je sodeloval v študentskem časopisu Tribuna, kjer je bil urednik mednarodne in kulturne rubrike.

Leta 1965 se je zaposlil na Slovenski izseljenski matici kot novinar, in tu ostal do upokojitve leta 2000. V začetku svojega ustvarjanja je pisal pesmi, kmalu pa se je usmeril na področje izseljenstva. Na Matici je nadaljeval dela svojih predhodnikov Toneta Seliškarja, Toneta Brejca in Zime Vrščaj ter Rodno grudo postavil na zavidljivo raven osrednje slovenske specializirane revije za Slovence po svetu, ki je v najboljših časih dosegala naklado 8000 izvodov. Ko se je konec osemdesetih vedelo, da se število slovenskih rojakov, ki govore in

berejo slovenski jezik manjša, je bil med pobudnikov za revijo Slovenija Quaterly magazine v Angleščini, katere je bil kasneje tudi glavni urednik. Ta revija je bila prva tovrstna revija na slovenskem publicističnem trgu in prav gotovo najkakovostnejša do sedaj. Prav tako je pustil močan pečat pri urednikovanju Slovenskega izseljenskega koledarja, ki ga je urejal od leta 1982 do 2000. Ta koledar je še danes nenadomestljiv pripomoček, za kakršnokoli strokovno delo o Slovencih po svetu. Poleg urednikovanja je bil v tesni povezavi s slovenskimi izseljenci, ki so se odločili pisati in izdati svoje spomine ali druga knjižna dela; Marjan Peršič, Pavla Gruden, Ivan Lapuh, Lojze Košorok, Jože Žohar, so samo nekateri iz Avstralije, Pavle Šimac iz Bolivije in Lev Detela iz Avstrije....

S svojim bogatim znanjem o izseljenstvu je bil tudi stalni sodelavec Enciklopedije Slovenija in sodelavec redakcije Radia Ljubljana – oddaja za Slovence po svetu. V vsem svojem delovanju je bil objektiven. Nikoli ni bil član nobenih političnih organizacij ali strank, zato ga je bolelo nerazumevanje tistih, ki so njega in izseljence na sploh, želeli politično ovrednotiti glede na takratno dogajanje v Sloveniji, čeprav so sami živeli daleč od tukajšnjega dogajanja. Zelo dobro je vedel, kako težko je revijo graditi in zadržati bralce, saj je veliko, ne samo službenega tudi zasebnega časa, posvetil izseljencem. Bil je prijatelj mnogim Slovincem po svetu, ki so mu v trenutkih stiske lahko zaupali težave. Bil je dober poslušalec. To je vrlina, ki je danes primanjkuje ljudem. Jože se je vedno trudil, da bi tistim, ki so prišli k njemu po nasvet, pomagal po svojih najboljših močeh. Sodelavci so ga poznali kot izredno delavnega in skromnega človeka, ki za svoje delo ni želel priznanj. Zanj so bili pomembni rezultati in zadovoljstvo njegovih bralcev. Napisal je nepregledno število člankov, bil je soustvarjalec izseljenske literature, za sabo je pustil neprecenljivo intelektualno bogastvo. Jože Prešeren živi v delu, ki ga je ustvarjal za časa svojega življenja

Med Slovenci po svetu je preživel veliko delovnih vikendov, zato ga je prizadela odločitev financerja, da Rodno grudo oz. revijo Slovenija. svet, poveri »najugodnejšemu« ponudniku - kot da bi izbirali dobavitelja najcenejšega blaga, v lokalnem marketu. Za sodelovanje pri novem založniku se ni odločil, saj je imel visoka merila za kakovostno izseljensko publicistiko. V upokojenskih dnevih je sodeloval z revijo SINFO in še naprej pomagal tistim izseljencem, ki so se odločili, da bodo izdali avtorska dela. Med drugim je napisal knjigo o Vladimirju Urbancu iz Kanade, nedolgo tega sodeloval pri izbiri del 1. veje rastoče knjige, žal pa ni imel več moči za lektoriranje knjige Berta Pribca »Tam daleč pod južnim križem«, izdane pred kratkim. Čeprav se je dolgo boril z zahrbtno boleznijo, je bila ta na koncu premočna. Ženi Zinki in hčerkama Poloni in Katarini, je bil dober mož in oče, Slovincem po svetu pa je bil prijatelj in vez s Slovenijo. Prav gotovo ga bodo močno pogrešali. Jože hvala za vse, kar si storil za Slovence po svetu!

Uredništvo

SPOMINI NA ČAS OSAMOSVOJITVE RS

V uredništvo smo prejeli nekaj prispevkov, ki pripovedujejo o doživljanjih med osamosvojitveno vojno republike Slovenije leta 1991. Sledijo objave.

Karlo Pesjak och hans dotter demonstrerar, juli 1991

Slovenerna är besvikna

Slovenier som är bosatta i Sverige är idag mycket besvikna över den kalla responsen från omvärlden, sedan republiken förklarat sin självständighet. Fräsaren och frilansfotografen Karlo Pesjak riktar direkt kritik mot den svenska regeringen för sitt bristande stöd.

Karlo Pesjak är mycket kritiskt mot den svenska regeringen. (Foto: Gugge Nilsson)

På lördagen deltog han i en demonstration vid regeringskansliet i Stockholm. Karlo försöker liksom många andra slovenier att få det svenska folket att förstå hur allvarligt läget är i hans hemland.

– Jag har pratat med folk där hemma, berättar han. Och jag vet att de lever på hoppet om stöd från utlandet.

Karlo har bott i Sverige i 21 år. Men kvar i Slovenien har han sina föräldrar och syskon samt andra släktingar. Fast i landet är också en syster som bor i Sverige, men som åkt hem på ett kort besök.

I morgon var det meningen att Karlo också skulle åkt till Slovenien. Den resan är nu inställd.

Sidan 3

En protest mot militären

LANDSKRONA: På lördagen samlades flera hundra slovenier och kroater från södra Sverige i Landskrona för att i en gemensam manifestation protestera mot läget i Jugoslavien.

— Vi kräver ett fritt Slovenien och ett fritt Kroatien, manade det cirka 600 man starka demonstrationslaget.

Vid eftermiddagen samlades slovenier och kroater i Wrangelska parken för att tåga genom staden.

— Uppslutningen är mycket stor, säger Vladimir Turnjak ordförande i Kroatiska föreningen. Det kommer hit bussar fulla med slovenier och kroater från södra Sverige.

Hand de inbjudna talarna fanns riksdagsman Jan-Erik Wikström från Folkpartiet.

— Sloveniens och Kroatiens beslut att utöka sin självständighet bygger på en demokratisk process och ett faldigt mandat. Sverige har all anledning att protestera mot denna ett konstitutionella försök att med våld kräva nationaltors styresen efter frihet, liksom han.

Sloveniska föreningens ordförande Augustina Budja skilte egentligen också varit med men befinner sig i Jugoslavien.

Motstyrelse

— Andersarna är många. Utrikes är fram i alla här, berättar hennes nyss.

Flera av deltagarna i demonstrationen påpekade samman-

— Fritt Slovenien, fritt Kroatien! Gårdagens demonstrationstäv bestod av flera hundras slovenier och kroater som rest till Landskrona från södra Sverige för att protestera. — Vi vänder oss mot kommuniststyret i Serbien, inte mot folket, sa flera av deltagarna.

— Man vi efterlyser en fred mot folket i Serbien. Den är för Slovenien och Kroatien. — Vi som bor här i Sverige vill en

vara samma. Vår protest riktar sig mot kommuniststyret, mot den federala regeringen och militären. Demonstrationen äger rum i Wrangelska parken i Landskrona.

— Vi vänder oss mot kommuniststyret i Serbien, inte mot folket, sa flera av deltagarna. — Vi som bor här i Sverige vill en

vara samma. Vår protest riktar sig mot kommuniststyret, mot den federala regeringen och militären. Demonstrationen äger rum i Wrangelska parken i Landskrona.

Foto: ANDERS HILDING

TÄNKTÄMNINGEN

V Landskroni so Slovenci angažirali tudi lokalne politike... .

Slovinci so demonstrirali v večjih krajih po vsej Švedski

"Nacionalna zavest je obramba pred samopašno civilizacijo"

8. julij 2011 Ljubljana - MMC RTV SLO

"Nacionalna zavest je na tem, da zamre, pri mladini že zamira. V Sloveniji zaradi preteklosti, zaradi profesorjev in učiteljev, ki so bili vzgojeni v prejšnjem režimu in nimajo vzgojenega nacionalnega čuta" je prepričan Boris Pahor.

Tržaški pisatelj **Boris Pahor** je na predstavitvi knjige **Boštjana M. Turka** *Razdalje do sveta* predstavil svoje videnje slovenske nacionalne zavesti, ki je po njegovem mnenju skoraj ni več. Po njegovem mnenju je bistvo pomanjkanja slovenske narodne zavesti to, da smo "izšli iz dobe anacionalnosti." "Ves ta pretekli čas je bil čas internacionalizma, bratstva in enotnosti. Ta anacionalizem je imel smrtni udarec v dobi upora kulture in deloma sodelovanja partije. Potem pa je prišlo do samostojne Slovenije. Nekateri bi rekli, da smo po čudežu prišli do svoje države v dobo, kjer imamo namesto nacionalne zavesti globalizacijo," je poudaril.

Ob vprašanju pomanjkanja nacionalne zavesti je citiral **Franza Kafko**, ki je zapisal: "Nacionalna zavest je obramba pred samopašno civilizacijo," Pahor pa pravi: "Imamo dobo in civilizacijo tehnike, racionalizacije in denarja. Med prejšnjo in sedanjo dobo pa smo ostali brez slovenske identitete." Krivdo za zamiranje nacionalne zavesti vidi predvsem pri profesorjih in učiteljih, za katere pravi, da so bili "vzgojeni v prejšnjem režimu in nimajo vzgojenega nacionalnega čuta", in ta vidik je predstavil tudi ministru za šolstvo **Igorju Lukšiču**. Po njegovem mnenju bi mladina lahko imela drugačno nacionalno zavest, če bi bil šolski sistem tako naravnan.

Meni, da je treba najti konkreten in inteligenten način, kako se spopasti z reševanjem tega vprašanja. Po njegovih izkušnjah "gre mladina namesto v nacionalno zavest v globalizacijo in tu se postavlja vprašanje smiselnosti nacionalne zavesti." je zatrdil in dodal, da so Turkove pripombe v knjigi "na mestu." Ob koncu je povedal, da se je ob tej problematiki treba odločiti, "ali ostajamo ali izginjamo."

Razdalje do sveta

Boštjan M. Turk je ob predstavitvi knjige povedal, da gre za zbornik njegovih člankov, ki jih je smiselno uredil z namenom, da opozori, da "smo Slovenci še daleč od tega, kar bi morali v dvajsetih letih postati, daleč od razdalje do sveta." Meni, da se je slovenska narodna zavest izguba tudi pri globalizaciji, kar se po njegovem mnenju kaže tudi pri drugih evropskih državah. **Vasko Simoniti**, zgodovinar in nekdanji minister za kulturo, je povedal, da je avtor *Razdalje do sveta* "sodobni opazovalec, pri čemer njegov subjektivni pogled največkrat pove tisto, kar sami vidimo in čutimo."

Nekdanji veleposlanik **Janez Šumrada** meni, da je Turkova knjiga "pomembno dejanje v razpiranju javnega prostora, dialoga, svobodne razprave in razmišljanja o vseh družbenih vprašanjih." Po njegovem mnenju je Slovenija v zadnji fazi postkomunizma, ki se izteka. Meni, da je v tem obdobju ključno, da bi imeli več kritičnih javnih medijev in javne kritike na dogajanje, in v Turku vidi pisca, ki zapiše kritične besede, "ki so nasprotje lažnemu jeziku prikrivanja in manipulacij."

Gašper Petovar

ROJAKI IN OSAMOSVAJANJE: Stanko Ratajc, Švedska

Tudi rojaki na Švedskem so bili dejavni v zvezi z osamosvojitvijo in mednarodnim priznanjem Slovenije. Naš sogovornik je bil Stanko Ratajc iz Goeteborga. Kot je dejal za oddajo Slovincem po svetu in domovini, je dogajanje v domovini spremljal z zaskrbljenostjo.

Potem, ko so izvedeli za vojaški napad JLA na Slovenijo, so organizirali

demonstracije pred kraljevim dvorcem v Stockholmu. Med vožnjo so na avtobusu pripravljali transparente, iz stare jugoslovanske zastave naredili novo, slovensko zastavo. Protest je trajal nekaj ur. Najbolj zanimivo je, da je bil voznik avtobusa Bosanski Srb. Po protestu v Stockholmu so protestirali tudi v Goeteborgu. Vsako soboto, kar enaindvajsetkrat so protestirali v neposredni bližini jugoslovanskega konzulata. Pri tem so se oblekli v narodne noše, zbranim so govorili tudi različni govorniki. Prišlo je tudi do ostrih besednih spopadov.

Demonstracije so Slovenci izvajali skupaj s Hrvati. Vse imajo tudi dokumentirano na video kasetah in na fotografijah.

Radio OGNJIŠČE, objavljeno 6. 6. 2011

Konstitucija SLOVENSKE ZVEZE, Ädelfors, 24. febr. 1991

Pred 20. leti smo ustanovili Slovensko zvezo, Švedska

Slovensk historia eller Europas bäst bevarade hemlighet

Forts. av del 2 från www.slovenienhistoria.se, som handlar om förhållandet mellan det slovenska folket och de styrande samt kampen mot turkarna.

Sammanställt av Vesna Jakše bl.a. från text av dr. Jožko Šavli på www.carantha.net samt från www.hervardi.com (slaget vid Nikopolis)

Till slut gav Sigismund, som ledde den europeiska kristna armén vid **slaget vid Nikopolis** mot turkarna, efter för de framfusiga fransmännen, som ville anfalla turkarna först. De slog till med all kraft mot turkarnas första krigslinje och gick ordagrant över dem, sedan slog de mot andra linjen med turkiskt kavalleri och klarade även av dessa mycket bra, men de förbisåg att de bara slog mot dem som fanns rakt framför dem. Medan även huvuddelen av de kristna styrkorna hade börjat strida och hade mycket att stå i med de i mantal överlägsna fienderna, blev fransmännen omringade från alla håll av turkarna. Kung Sigismund såg detta och för att skapa en öppning för dem bestämde han sig för att använda reservtrupperna och gick själv i spetsen för deras anfall. Detta anfall var mäktigt och det tycktes först som om turkarna hade besegrats. Sultan Bajazid var tvungen att själv gå in i striden, för att hindra att paniken bröt ut bland turkarna. Samtidigt gav han order till den serbiske knez Štefan Lazarevic och hans soldater att anfalla Sigismunds här. Serberna var 5000 man starka med 1500 hästburna välrustade soldater, som dittills inte hade dragits in i striden. Deras ledare Lazarevic rasade med all kraft mot Sigismunds kämpar.

Dessa lyckades skydda kungen ett tag, men blev av med den ungerska konungaflaggan som kom i serbisk-turkiska händer - detta sänkte moralen i de kristna härarna, för de trodde att kung Sigismund hade fallit. I denna stund lämnade rumänerna de kristna styrkorna och klev över på turkarnas sida. Den kristna hären drabbades av panik. Kroaterna, fransmännen och ungrarna drog sig tillbaka så snabbt de kunde i en fullkomlig oordning och flydde mot Donau. Det var bara Herman II av Celje och hans slovenier som behöll fattningen. Herman såg genast att slaget var förlorat. Han såg också att de

europeiska allierade inte var intresserade av kung Sigismunds öde, utan räddade sitt eget skinn var och en så gott de kunde. Han samlade sina soldater runt sig och ställde sig i spetsen. Han var medveten om att det krävdes ett beslutsamt och snabbt agerande. De slovenska trupperna tog ett för dem utmärkande språng framåt in i striden, slog sönder turkarnas led och grep tag i den nästan tillfångatagne kung Sigismund av Ungern, mitt framför näsan på turkarna, som på så sätt kunde räddas från en säker död. Greve Herman II

av Celje förde Sigismund i skydd av de slovenska soldaterna till floden Donau. Där gick den ungerske kungen ombord på en båt, som han åkte med till Svarta havet, sedan över Egeiska havet och Adriatiska havet och gick i land i Dubrovnik först i december. Kung Sigismund glömde aldrig greve Herman II av Celjes och de slovenska kämparnas avgörande insats för att rädda honom ur turkarnas grepp. Av tacksamhet gav han greve Herman titeln som banus Sclavoniae eller Slovenijeh, dvs. över Pannonienslovenerna (se [del 4](#)), 1430 fick denne till och med ta över förvaltningen av Ungern. Sigismund gifte sig med Hermans dotter, Barbara av Celje (se [del 3](#)), som på så sätt blev ungersk drottning och 1430 även kejsarinna av Heliga romerska riket. Den 30 november 1436 upphöjde kejsaren Sigismund Herman II:s söner grevarna Fredrik II och Urh II av Celje till statsfurstar av Heliga romerska riket, vilket senare skapade krig med Habsburgarna (se [ovan](#)), som ogillade detta.

När den siste medlemmen av familjen Celjski (von Cilli) mördades i Belgrad 1456 fortsatte de "tyska" Habsburgarnas överhöghet över det slovenska folket. En historisk chans för de slovenska områdena att åter ledas av slovenska furstar gick om intet.

Åter till slaget i Nikopolje så föll där omkring 12.000 kristna soldater, ungefär lika många togs till fånga och många drucknade i Donau. Omkring 30.000 turkar hade fallit och sultan Bajazid högg huvudet av flera tusen kristna fångar i raseri på grund av sina stora förluster. Resten lät han tjänstgöra i sin armé och en del, framförallt de förmögna lät han köpas ut. Sedan följde turkarna de flyende härarna och härjade i en del av Ungern och Slovenijeh ända till Steiermark. Under det följande århundrandet lade turkarna sakta under sig Bosnien, Dalmatien och det riktiga Kroatien (utan Slavonien). I hela 300 år efter denna strid kunde inte väst samla tillräckligt mycket kraft eller samarbete för att opponera sig mot erövrarna. Det kortaste strået drog de ungerska (Pannonien-) slovenerna (se [del 4](#)).

De turkiska räderna på slovenskt område skedde från 1300-1500-talet, när armén från Osmanska riket flera gånger trängde in och plundrade i de habsburgska provinserna. Dagens Slovenien var då uppdelat i Kranjska, Štajerska, Koroška, Goriška och staden Trst (Trieste).

Första gången turkarna slog till på dagens slovenska område var redan 1396. Sedan pågick räderna i ungefär 200 år. När turkarna hade tagit över Bysans och även Bosnien, återkom deras räder över Kroatien in i dagens Slovenien varje år. Allra mest led folk i Kočevsko, i karstlandskapet (Kras) och Bela krajina (Vita regionen) vid gränsen till Kroatien, som blev nästan totalförstört och avfolkat.

De första räderna i Slovenien var rövarräder. Turkarna brände ner byar, högg ihjäl människor, fångade in unga pojkar och lärde upp dem till "janičarji" (sv. janitsjarer) - resten av folket, dem som var tillräckligt starka, tog de med sig som slavar. De stal också boskap, jordbruksprodukter och pengar och återvände med sitt byte till dåtidens Osmanska rike. Till rädernas utgångspunkt hörde även Bosnien, som hade erövrats av turkarna.

Janičarji blev tragiskt nog de farligaste soldaterna i den osmanska hären. Det var tillfångatagna kristna pojkar som hade uppfostrats till turkar och blev anfallstrupperna i den turkiska armén.

Försvaret av de slovenska områdena var otillräckligt. Slott och borgar var en trygg tillflyktsort bara för adeln och deras folk, medan bönderna fick klara sig själva. På grund av de täta turkiska räderna började bönderna bygga läger. De var oftast kyrkor på branta kullar runt vilka bönderna byggde murar. Folket organiserade vaktposter på kullarna, som varnade för turkarnas räder. När turkarna närmade sig signalerade man om faran med brinnande bål på kullarna. På så sätt varnades folk så att de kunde dra sig undan till ett

tryggt ställe i tid. Medan männen stred vid muren, bad åldringarna, kvinnorna och barnen i kyrkan. De trodde på korset, som skulle rädda dem från den turkiska halvmånen.

För att begränsa turkarnas rövarräder, befallde regenten att vissa orter skulle befastas och gav dem stadsrättigheter (Črnomelj, Krško, Višnja gora, ...).

Kyrkan i Hrastovlje med mur runt om.

Varje region (Kranjska, Štajerska och Koroška) hade en regionsarmé, som inte var en regelbunden armé utan den samlades vid

behov. Armén såg ut ungefär som så att varje godsägare var tvungen att sända dit ett antal man, antalet berodde på markegendomens storlek. Men de samlades för långsamt, därför kom den turkiska armén undan. År 1475 bestämdes det att regionerna skulle hyra in en regelbunden armé, som varje invånare skulle bidra till för en vinar i veckan. Från början var de inhyrda soldaterna främlingar, men de byttes ut mot mer pålitliga inhemska, som inte rövade hos den civila befolkningen. Nya borgar byggdes och de gamla rustades upp. I början på 1500-talet började de tre inreösterrikiska regionerna investera pengar i och placera ut militär i Kroatien. Ett försvarssystem utvecklades som hette *Vojna krajina* (Krigsregionen). En stor del av den slovenska bondebefolkningen tjänstgjorde i Vojna krajina i den regelbundna armén och många adelsmän satte sig som befäl mot turkarna. De skyddade västeuropa mot turkarnas invasion.

Enligt J. V. Valvasor (se [del 3](#)) tjänade också en oerhört stor mängd uthyrda soldater från Kranjska inte bara i den habsburgska armén utan också i den venetianska och i spanska härar.

Vapnen som regionsarmén hade var eldvapen, som nästan alla soldater hade, och kalla vapen: svärd, dolkar, stridspåkar, hillebarder och spjut.

fortsättning följer

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza / Slovenska riksförbundet i Sverige

Box 237, 261 23 LANDSKRONA Telefax: 0457-771 85 / 031-52 82 96

Predsednik/Ordför: Ciril M Stopar, Tajnik/Sekr: Marjana Ratajc

NASLOVI - ADRESSER**KK SLOVENIJA**

c/o Rudolf Uršič
Norregata 9, 633 46 Eskilstuna
Preds.: Rudolf Uršič, 016-14 45 49
rudolf.ursic@qlocalnet.net

IVAN CANKAR

N Långgatan 93
330 30 Smålandsstenar
Preds.: Branko Jenko, 0371-303 15
fbjenkomalab@msn.com

SD SIMON GREGORČIČ

Scheelegatan 7
731 32 Köping
Preds.: Alojz Macuh, 0221-185 44
aa.macuh@gmail.com

KD SLOVENIJA

Vallmovägen 10
293 34 Olofström
Preds.: Ciril M. Stopar, 0457-771 85
c.m.stopar@telia.com

SLOVENSKI DOM

Parkgatan 14
411 38 Göteborg
Jože Zupančič, 031-98 19 37
marianne.ratajc@bygggnads.se

SLOVENSKA AMBASADA

Styrmansgatan 4
114 54 Stockholm
08-545 65 885/6 Fax 08 662 92 74,
e-pošta: vst@gov.si
urad.slovenci@gov.si

SKD FRANCE PREŠEREN

Box 5271
402 25 Göteborg
Lado Lomšek, 031-46 26 87 SKD
lomsek@spray.se

Slovensko društvo PLANIKA

V:a Hindbyvägen 1
214 58 Malmö
Ivanka Franceus, 040-49 43 85
ivankafranseus@hotmail.com

SLOV. DRUŠTVO STHLM

BOX 832, 101 36 Stockholm
Pavel Zavrel, 08 8572 59
zavrel@bredband.net; martingregorc@jahoo.com

PEVSKO DRUŠTVO ORFEUM

c/o Bencek-Budja, Hantverkarg 50
261 52 Landskrona
A. Budja, 0418-269 26
orfeum@bredband.net

SLOV./ŠVEDSKO DRUŠTVO

Darko Berginc; Kadettgatan 30 D
254 55 Helsingborg
Blagajnik: 042-156 188

DRUŠTVO ARENA

Brantaforsv 10
372 50 Kallinge
Tel.: 0457-20840/ 103 80

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA

Parkgatan 14
411 38 Göteborg
Zvone Podvinski, 031711 54 21
zvone.podvinski@rc.si

Tisk / Tryck: JASK AB, Landskrona, 0418-44 83 00

Prijetno jesen / En trevlig höst

